

OOSTVLAAMSE ZANTEN

**algemeen tweemaandelijks tijdschrift
voor volkskunde**

XLIX - 1974 - 6

UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het secretariaat, Oscar de Gruyterstraat 42, B 9000 Gent en op de bibliotheek : Kraanlei 63, B 9000 Gent.

1. Oostvlaamse Zanten, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt : 15e, 19e jg., 21e tot en met 31e jg., 33e tot en met 47e jg., tegen 200 F per jaargang. Losse nummers ook van de jgg. 1-19 zijn nog beschikbaar tegen 55 F per nummer. Jaarboek 1945 (jg. 20) van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen : 159 F (leden 106 F). Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten Jg. I - Jg. XXV, door F. VAN ES : 55 F (leden 42 F). Idem II (Jg. XXVI - Jg. XXXV), door F. VAN ES : 45 F (leden 35 F).
2. Geïllustreerd Feestnummer (lustrumnr.) Prijs : 30 F (leden 23 F) + 7 F porti.
3. Survivances du Passé, door A. MARINUS (8 p.). Prijs : 15 F (leden 10 F) + 5 F porti.
4. Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken, door J. SCHEPERS (10 p.). Prijs : 15 F (leden 10 F) + 5 F porti.
5. Osschaart door F. VAN ES (overdruk 1945), 28 blz. Prijs 40 F (leden 25 F) + 5 F porti.
6. 2e Lustnummer 1930-1935. Prijs : 40 F (leden 25 F) + 7 F porti.
7. Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten, (over het teerlingspel) door Emile ANDELHOE. Prijs : 50 F (leden 38 F) + 7 F porti.
8. Het ontstaan van de Julius-Caesarfeesten te Velzeke-Ruddershove, door J. en M. JANSSENS-BUYSE. 1940, 10 p., 1 lied. Prijs : 15 F (leden 10 F) + 5 F porti.
9. Het Curieus en Vermakelijk Namenboek, door Em. ANDELHOF. Prijs : 40 F (leden 25 F) + 7 F porti.
10. Folklore en Onderwijs, door L. HOSTE. Prijs : 15 F (leden 10 F) + 5 F porti.
11. August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken, door Fr. DE COSTER. Prijs : 40 F (leden 25 F) + 5 F porti.
12. Pastoor Constant Duvillers, Folklorist en folkloristische Figuur, door F. VAN ES. Prijs : 40 F (leden 25 F) + 5 F porti.
13. De Wetterse Reuzen, door Lic. M. DAEM. Prijs : 30 F (leden 22 F) + 5 F porti.
14. Sagen uit Noord-Oost-Vlaanderen, door Dr. G. DE MEYER. Prijs : 40 F (leden 25 F) + 7 F porti.
15. Een Teerlingspel in Gent, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs : 30 F (leden 22 F) + 7 F porti.
16. Spelen mijner Jeugd, door L. LIEVEVROUW. Prijs : 80 F (leden 60 F) + 10 F porti.
17. De levende Folklore van het Gewest Balegem, door M. BROECKHOVE. Prijs : 70 F
18. Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Stropkant, 1e Leerjaar : 185 F + 7 F porti.
19. Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken in het Arrondissement Dendermonde, door J. PIETERS. Prijs : 150 F (leden 110 F) + 10 F porti.
20. Het Volksleven te Wieze. 1900-1950, door J. VAN HAVER. Prijs 150 F (led. 110 F) + 10 F porti.
21. Inventaris der Apothekerspotten opgesteld in de «Apotheek uit de XVIIIe Eeuw Mus. v. Volkskunde Gent) door L.J. VANDEWIELE, 1951, 12 blz., 4 ill. Prijs : 40 F (leden 30 F) + 5 F porti.
22. De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde, door H. VAN HESE. Prijs 150 F + 10 F porti.
23. De folklore van de Hop in Vlaams-België, vroeger en nu, door Cl. VANHOUCKE, Prijs : 200 F (leden 150 F) + 10 F porti.
24. Het Sterrelied in het Gebied van Dender en Schelde, door J. DE VUYST. 1968, 175 blz., 189 liederen en 50 mel., (mit einer deutschen Zusammenfassung). Prijs : 250 F (leden 180 F) + 10 F porti.
25. Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven, door R. VAN DER LINDEN, 1968, 32 blz. (op kunstdrukpapier), avec un résumé en français. 2e druk, Prijs : 75 F (leden 55 F) + 7 F porti.
26. Catalogus Tentoonstelling 125 jaar Gentse Feesten, juli-augustus 1968, 44 blz. Prijs 50 F (leden 40 F) + 7 F porti.
27. Kinderzang uit Zwijnaarde, door Dr. L. GELBER. Prijs : 70 F (leden 50 F) + 5 F porti.
28. Lodewijk Lievevrouw herdacht door F. DE COSTER. 1952, 12 blz., 1 ill. Prijs : 40 F (leden 30 F) + 5 F porti.
29. De Vinkensport in Vlaanderen (avec un résumé en français). 1969, 165 blz., 42 ill. 3 tek., door M. BROECKHOVE. (Nr. X van de uitgaven van het Alfons De Cockfonds). Prijs : 300 F (leden 200 F) + 10 F porti.
30. Van het cijnskiesrecht naar het algemeen meervoudig stemrecht (mit einer deutschen Zusammenfassung) door Albert BRACKE. 1970, 52 blz. 11 ill. (Nr. 31 van de Uitgaven van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen). Prijs : 100 F (leden 80 F) + 5 F porti.
31. Bibliografie Renaat van der Linden, door R. BERCKMOES, 1971. Prijs : 40 F (leden 30 F) + 5 F porti.
32. Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Stropkant 2e leerjaar : 185 F + 7 F porti.
33. Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Cluny 1e leerjaar : 185 F + 7 F porti.
34. Huldebetoon E.H. Gabriel Celis gevolgd door zijn Bibliografie samengelezen door F. VAN ES. 1954, 20 blz., 1 ill. Prijs : 50 F (leden 38 F) + 5 F porti

(Zie derde bladzijde van de käft)

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE
 ORGAAN V.D. KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen
 en van het internationaal studiekomitee voor ommevangsreuzen

Redaktie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B 9620 Zottegem

Redaktieleden : Maurits Broeckhove, Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn.

Ruil en Recensiedienst : Dr. R. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 63, B 9000 Gent.

Alle stortingen op postrek. nr. 000-0096946-43, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent

INHOUD

Prijs : 55 F

P. Vlieghe. — Waarzegsterboekje uit de zeventiende eeuw 194

INT. STUDIEKOMITEE VOOR OMMEGANGSREUZEN

M. Daem. — Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfamilies 1971
 -'72-'73 (vervolg) 200

BONDSNIEUWS

M. Broeckhove. — Jaarlijkse statutaire vergadering 1974 met openingsrede
 van R. van der Linden, verslagen van Mevr. Van De Velde-Smet,
 Dr. R. Haeseryn en Weze 214

BOEKBESPREKINGEN

De Sint-Cornelius devotie in Vlaanderen. Tentoonstelling 20-29 sept. 1974.
 Feestviering 1000 jaar Aalter — **M. Broeckhove** 198

De Smet Marc. — Het dagboek van Bartolomeus De Rantere, zijnde de "Be-
 schrijving van al het merkwaardigste dat er voorgevallen is in de stad
 en casselrije van Audenaerde zedert het jaer zeventhien hondert zeven-
 entachtig tot het jaer achthien hondert vijfentwintig" — **R. Berckmoes** 199

Inhoud Oostvlaamse Zanten XLIX (1974) 236

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met de steun van v.z.w.
 Noordstarfonds, Gent en het Stadsbestuur van Gent

Waarzegsterboekje uit de zeventiende eeuw

”Waarzeggen” en ”voorzeggen” is zeker van alle tijden. Kinderen die touwtje springen en versjes opzeggen vertellen alle bijzonderheden over hun later huwelijk. Daar is een vorm van voorzeggen mede gemeoid. Een andere vorm ontdekt u in het afblazen van het zaad van de paardebloem. Waarzeggen en voorzeggen treft u ook in boekjes aan. In de ene periode werd het meer toegepast dan in de andere.

De advocaat J.W. Luder heeft dit boekje vertaald uit het Frans.

Het beleefde in 1699 zijn veertiende druk. De uitgever was zeker van een grote verspreiding(1).

Het embleem of de zinneprent.

Het embleem van het boekje bevat een rad met zestien mogelijkheden. Het wiel wordt gedraaid door, wat men mag noemen, twee duistere of helse machten. Met een wijmstok wordt het getal veertien aangeduid door een van de zes aanwezigen die met het spel der waarzeggerij begaan zijn. Waarschijnlijk wordt uit het boekje door de heer (advocaat Luder?) hetzelfde voorgelezen wat in onderhavige boekje aan spelkansen voorhanden is. De vier dames en de orakelende heer dragen de klederdracht uit de zeventiende eeuw. De man met de hoed schijnt een medium te zijn tussen het draaiende wiel en de vijf spelers. Zit in de heer met de hoed de graveur Karrewijn verborgen? (”Karrewijn fecit”)

De titel

Het fortuinlijke van het spel zit in het draaien van het wiel, of in het aanwijzen van een van de zestien getallen. Dit spel wordt een *vermakelijk orakel* genoemd. Het vermaak heeft de klemtoon in deze titel, terwijl aan de andere kant weerklinkt dat de voorzeggingen niet al te ernstig moeten genomen worden; ze zijn kortwijdig of kortswijdig of nog kortstwijdig (kortstondig) wat zeker bedoeld is.

Het woord vooraf verklaart dat het dient opgevat voor vermaak en tijdverdrijf en om aan de nieuwsgierigheid tegemoet te komen.

Er zit dus een vorm van een lichte tegenspraak in de tweevoudige titel.

De bladzijden met de eenenzeventig vragen zijn erg beduimeld, wat een overmatig bezigen door de waarzegster laat veronderstellen.

Het ”rad van avontuur” ontmoet u in de ommegangen, o.a. te

(1) Vermaeckelycke Oraculen ofte Kortwijdige Voorseggingen. Uyt de Fransche in onse Nederlandsche Tale overgeset door J.W. Luder, advocaat. Den Veertienden Druck. — 't Amsterdam.
Bij de Wed. van Gysbert de Groot, Boeckverkoopster, 1699.

VERMAEKELYCEE
Oraculen.

VERMAECKELYCKE
ORACULEN,
Ofte Kortswijige
VOORSEGGINGEN.

Uyt de Fransche in onse Neder-
landsche Tale overgeset,

DOOR

J. W. LUDER, Advocaat.

Den Veertienden Druck.

*Van nieuws oversien, en van veel
Druck-fauten en mislagen
verbetert.*

AMSTERDAM,

By de Wed: van Gysbert de Groot,
Boeckverkoopster, 1699.

Mechelen⁽²⁾. Het is nog steeds van de partij als vast element in de stoet die men te Brussel op acht augustus inricht bij de planting van de mei-boom⁽³⁾. Het bestaat hier uit acht spaken en biedt de mogelijkheid van zestien getallen. Dit rad kon in sommige gevallen vermoedelijk gedraaid worden, zoals het nog met andere kermis spelen het geval is. Op het titelblad van het boekje wijst een dame het getal aan.

Het wiel of de oneindige cirkel is in zijn beweging intrigerend. Men weet nooit in vrijloop wanneer de beweging ophoudt, bij welk getal, symbool of indikatie. "Alles en iedereen draait zo voortdurend rond

(2) V. Hermans, *La roue de fortune*. Handelingen van den Mechelschen Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst, Mechelen. XI (1901) 171-172.

(3) René Meurant en Renaat van der Linden, *Volksleven in België*. Brussel, 1974, 135-136.

op het Rad der Fortune, nu eens boven dan weer onder. Maar wat zal het einde brengen?" R. Berckmoes stelt deze vraag met het Rad der Fortune aan de hand van een uitgave in 1698, bij de beschouwing van de tegenstellingen in de wereld, tussen goeden en kwaden, meester en knecht(4).

Het woord vooraf tot dit "boekje van zinnelijkheid" werd de eerste keer geschreven en vertaald(5) te Sleswijk "den 1 Julii 1657", voor zover de datum en het getal geen fictie van de drukker zelf zijn. Met waarzeggerij kan men immers alle kanten uit.

Op tweeënveertig jaar verscheen er dertien herdrukken, wat zeker wijst op een grote toepassing van de waarzeggerij, alleszins op een over-tollig raadplegen van dit boekje.

Het gebruik van het boekje schijnt niet zo eenvoudig te zijn geweest als op het eerste gezicht blijkt. Verkort ziet de raadpleging er als volgt uit:

Er is vooraan een register met eenenzeventig vragen. Er zijn ook eenenzeventig voorzeggingen die we best met hoofdstukken kunnen vergelijken. Iedere voorzegging of hoofdstuk heeft als titel een van de twaalf tekens van de dierenriem en negenenvijftig andere min of meer bekende namen. Ook de namen van de planeten zijn aangeduid(6).

De eenenzeventig namen zijn als volgt:

Ceres, Italische landbouwgodin, godin van oogst en dodenrijk.

Taurus (stier), stier, element van horoskoop.

Virgo (maagd), idem.

Gemeni (tweeling), idem.

Mercurius, god van handel en winst, beschermer van kooplui.

Venus, Italische godin van vruchtbaarheid en tuinbouw.

Libra (waag).

Scorpio (schorpioen), element van horoskoop.

Sagittaris (schutter), idem.

Capricornus (steenbok), idem.

Aquarius (waterman), idem.

Diana, jacht- en maangodin, vereerd in bossen.

Saturnus, god van landleven.

Pisces (vissen), element van horoscoop.

Bellona, oud-Italische oorlogsgodin.

Piramus(8), Babylonische jongeling die zelfmoord pleegde onder moerbeiboom, die sindsdien bloedrode vruchten draagt. Hij was in de waan, dat een dier zijn geliefde verscheurd had.

Jupiter, hoogste god der Romeinen, licht- en hemelgod.

Luna, maangodin.

(4) R. Berckmoes, Bijdrage tot de studie van de prognostikaties. *Kultureel Jaarboek Oost-Vlaanderen*. Gent, 1969, 281-324, p. 295 i.v.m. *Nederlandschen Hemel-Meter*.

(5) De Franse tekst of druk moet nog ergens te vinden zijn.

(6) Winkler Prins (*De Kleine*), Elsevier, Amsterdam-Brussel, 1962.

M. Chompré, *Dictionnaire de la Fable*, Parijs, 1759, 8ste uitg.

Woordenboek der Oudheid. *Encyclopedisch Overzicht...* Romen-Roermond, in afleveringen. Nog niet volledig op de markt gebracht.

Sol, god van daglicht en zonnewarmte.
 Ulisses, koning van Ithaka, de listige, held in Trojaanse oorlog.
Aries (ram), element van horoscoop.
Cancer (kreeft), idem.
De Leeuw (Leo),(7) idem.
 Achilles (A), (8) vlugste der Griekse helden bij Troje, alleen kwetsbaar aan de hiel.
 Fortuna, godin van geluk en ongeluk.
 Bradamantes, (A) (8)
 Radamantes; koning van Lucie, zoon van Jupiter.
 Hymenaeus, god van huwelijk.
 Menelaus, man van Helena, wier schaking door Paris de Trojaanse krijg veroorzaakt.
 Mars, god van lente, oorlog, schutsgod van Romeinse volk.
 Pomedo, Pomona ? godin van tuinen. *
 Minerva, godin van wijsheid en kennis.
 Mydas, die de gunst verkreeg dat alles wat hij aanraakte, in goud zou veranderen.
 Dit geschiedde ook met spijs en drank. Zijn oren werden ezelsoren door wraak van Apollo.
 Alexander, de Grote, koning van Macedonië, † 336, grootste veroveraar in de oudheid.
 Piramus (B), (8) zie boven.
 Aeneas, Trojaanse held, stamvader der Romeinen.
 Merlin, Merlijn, tovenaer en profeet in romantische historie van Brittannië.
 Orestes, zoon van Trojaanse held Agamemnoon; om bloedwraak te volbrengen doodt hij zijn moeder en haar minnaar. Apollo en Athena redden hem bij achtervolging door wraakgodinnen.
 Bacchus, god van wijn, gezelschap van saters en bacchanten.
 Arous, men gaf deze bijnaam aan Jupiter, aan Minerva.
 Baldus, zie opmerking.
 Montanus, Montana; men gaf deze bijnaam aan Diane.
 Constantina, Constantinus, Romeinse Keizer.
 Jason, aanvoerder der Argonauten op zoek naar het Gulden Vlies.
 Rogerius, Roger, Nederlands zendeling in Indië, vertaalde wonder spreukenboek.
 Acates, Achates, trouwe vriend (van Aeneas, zie boven).
 Avicenna, Mohammedaans wijsgeer, Iraanse afkomst, beroemd arts.
 Adolphus, zie opmerking.
 Tiestes, broeder van Atreus, vervolgd elkaar in bloedige twist, vervloekt door hun vader.
 Roelandus, held van Frankische roman, gebaseerd op nederlaag van Karel de Grote, 778
 Amarillis, herderin.
 Armdies, Remoldus, Ermenia, Agelica, Goriscus; Bij deze namen zijn zeker bijnamen van goden of halfgoden. Sommige wijzen op Germaanse invloed en hebben een geringe verspreiding gekend tijdens de Middeleeuwen.
 Bradamantes (B), (8) zie boven.
 Olympias, oeroude heilige plaats met complex van tempels.
 Achilles (B), (8) zie boven.
 Rodomont, zie opmerking.
 Vulcanus, god van het vuur.
 Oedipus, ongelukskind wegens orakel, doodt zijn vader, huwt zijn moeder, wordt blinde bedelaar.
 Ariadne; Ariana, redt Theseus uit Labyrint met draad, echtgenote van Dionysos.
 Phillis, koningsdochter, zelfmoord na wachten op verliefde, veranderd in amandelboom.

(7) De Leeuw is aangestipt in het Nederlands!

(8) Deze namen zijn tweemaal vermeld (A en B).

Biremes, zie opmerking.
Fortitudo, dapperheid.
Temperantia, gematigdheid.
Invidia, nijd.
Marfibus; zie opmerking.

Drie planeten waren dan nog niet ontdekt : Uranus ontdekt in 1781, Neptunus ontdekt in 1846, Pluto in 1930. Merkwaardig is, dat de Leeuw als enige symbool in het Nederlands vermeld staat.

De meeste namen stammen uit de mytologie van Grieken en Romeinen. Het is zuivere kabbalistiek of een trachten met getallen en lettermystiek de toekomst af te lezen.

Hoe ging de waarzegster te werk en hoe kunnen wij te werk gaan bij een vraag over de toekomst ? De raadpleger kiest een van de eenenzeventig mogelijkheden b.v. de zevende vraag :

” ofte u reyse, die ghy doen sult, geluckich sal wesen ” ?

Met de vinger wordt een getal aangeduid op het rad, b.v. getal negen. Tel vanaf zeven negen bij. Dan belandt men op vijftien. Getal vijftien verwijst u naar bladzijde vijftien en het negende antwoord : ” als ghy wilt dat u op uwe reyse wel vergaen sal, soo begintse op eenen dagh geen R en heeft ”.(9)

Deze ” onderrichtingen ” zou men nu gebruiksaanwijzing noemen.

De huidige horoskoop is de vereenvoudigde manier van toekomstlezen, dat in de vorige eeuwen zeker met meer onthaal werd toegepast.

P. VLIEGHE.

Boekbespreking

De Sint-Corneliusdevotie in Vlaanderen. Tentoonstelling 20-29 sept. 1974. Feestviering 1000 jaar Aalter. Drukk. De Maertelaere, Aalter, 139, 26 ill. 100 fr.

Bij de viering 1000 jaar Aalter heeft een feestkomitee een St.-Korneliusexpositie ingericht en het Gemeentebestuur bood het de kans een keurige gelegenhedenuitgave op de markt te brengen.

Ir. Luk Stockman drukt in het voorwoord de hoop uit, dat de expositie (en kataloog) een beter inzicht zullen verstrekken voor de vroomheid van onze voorouders. De ” historische Cornelius ” van Mgr. Coppens biedt een korte levensschets en verklaart het veelvuldig samengaan van St.-Kornelius en St.-

Cyprianus. Ir. Luk Stockman wijdt breedvoerig uit over de kerkpatroon van Aalter, over de devotie van de veertiende eeuw af, de offergaven in natura, de belangrijke inkomsten, een broederschap of gilde, de offerpenningen, de statuten en de evolutie van de konfrerie, enz. Onze voorzitter Renaat van der Linden behandelt de sint in verschillende hoofdstukken: I. Ikonografie, behelst attributen als de hoorn, het boek, dieren, palm, zwaard, kruisbeeld; II. Ziekten en aanroeping, stuipen, vallende

(9) Volgens de volksmond zijn mosselen het best in maanden die een r in hun naam bevatten.

ziekten, lamheid en verlamming, reumatiek en ischias, kinkhoest en nagelgaten; III. Bedevaartgebruiken: opwegen, dieet, aanraken en overspannen met stoel, maandelijks missen, tweetalige documenten, aanroeping van twee... en meer heiligen, gilde en broederschap van vleeshouwers en kleermakers, legenden, voorstelling met een donator en donatrice, wijden van snoeren, brood en water.

Tot slot, biedt de katalog de beschrijving en deskundige uitleg (aan de hand van gegevens door L. Stockman, medelid Drs. W.P. Dezutter en Renaat v.d. Linden) van 161 documenten en voorwerpen, met volgende indeling: Heiligdom en altaar (2-13), Affiches (13-27), Cultuusvoorwerpen en beelden (28-46), Litanies (47-56), Bedevaartvaantjes (57-

79), Devotieboeken en levensbeschrijvingen (80-89), Ikonografie van St.-Cornelius (90-127), Gilden en broederschappen (128-143), De St.-Corneliuskerk van Aalter (144-161). Het is een keurige, rijk geïllustreerde uitgave die de devotie van eeuwen her tot heden belicht, en tot ere strekt van de inrichters "1000 jaar Aalter".

Op blz. 27 wordt terecht aangehaald, hoe een volkskundige de krachten van geest en hart moet aanwenden om een weinig of niet bekende midden te ervaren, hier de eigen wereld van deze sint, met zieke kinderen en volwassen en gekwelde dieren. Deze uitgave vormt een stevige basis om het degelijk werk van Karel van Nyen, "Sint-Cornelius, een volksheilige in 't Vlaamsche Land" uit 1942 (171, 1 kaart, 27 ill.) volwaardig bij te werken. M. BROECKHOVE

DE SMET Marc, — Het Dagboek van Bartolomeus De Rantere, zijnde de « Beschrijving van al het merkwaardigste dat er voorgevallen is in de stad en casselrije van Audenaerde zedert het jaer zeventhien hondert zevenentachtig tot het jaer achthien hondert vijftwintig ». Uitgave Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde. 250 F, bestellen bij M. De Smet, Beverstraat 50, 9700 Oudenaarde.

Bartolomeus de Rantere kreeg in januari 1828 van het stadsbestuur de opdracht een inventaris op te maken van het rijke stadsarchief, dat hij klasseerde in drie lijvige boekdelen. Zijn bekendheid dankt hij vooral aan het zogenaamde « handschrift-De Rantere », een geschiedkundige beschrijving van Oudenaarde vanaf de oudste tijden tot het jaar 1831, in veertien boekdelen, bewaard in het archief van de St.-Walburgakerk.

M. De Smet heeft zich beperkt tot de uitgave van het deel waarin De Rantere zelf als ooggetuige kon optreden. Vrijwel dag aan dag beschrijft deze figuur alle gebeurtenissen in zijn stad: de politieke en militaire Omwenteling, de Oostenrijkers, de Fransen, de Verbondenen, opnieuw de Fransen, de Boerenkrijg, de Hollanders.

De gebeurtenissen die in 1830 de geboorte van de Belgische staat begeleiden, heeft de uitgever weggelaten omdat ze beter in een apart volume gepubliceerd worden.

Daar het in de bedoeling van de au-

teur ligt dit handschrift in het bereik van het groot publiek te brengen, heeft hij de tekst zoveel mogelijk gerespecteerd, doch de leesbaarheid vergemakkelijkt door het aanbrengen van leestekens, hoofdletters en aanhalingstekens en door de indeling in hoofdstukken. Tevens heeft hij bij latere notities van De Rantere in de marge, tussen de regels of zelfs op bijgevoegde bladzijden, in de doorlopende tekst op de juiste plaats verwerkt.

In deze uitgave is het nagestreefde doel op briljante wijze bereikt: de mensen van Oudenaarde en omgeving, hoe ook hun scholing is geweest, in staat te stellen een brok geschiedenis uit de eerste hand te lezen, in een taal die de sfeer schept van die tijd en nochtans zo vlot leesbaar is. Zij zullen er in een bonte wemeling van voorvallen en feiten hun voorouders zien evolueren tussen soldaten van de meest diverse legers, die in deze « beroerlijke tijden » komen en gaan, trekkend door « het slagveld van Europa ».

R. BERCKMOES

Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfamilies 1971 - 1972 - 1973*

Gent

De buurtbond Drongensteenweg, Weverstraat, Schrijnwerkerstraat vierde in 1973 zijn 60-jarig bestaan. De buurtbond bezit een reuzenkind, Dora, geboren in augustus 1951(27). Deze heuglijke gebeurtenis wordt de zaterdagavond gevierd tijdens de braderij en de buurtfeesten. Peter en meter worden per vigilante plechtig afgehaald. In stoet trekken ze met Dora naar de Centrale der Radio-uitzendingen waar een humoristische redevoering ten beste worden gegeven ter gelegenheid van Dora's doopplechtigheid. Alle kinderen van de buurt vergast men op een zakje doopsuiker. Na de plechtigheid doet Dora haar eerste uitstap in de buurt vergezeld door de Harmonie St.-Cecilia die zorgt voor de gepast feeststemming.

Dora,
plechtige communicant
Foto Emiel Ryckbosch

Dora bekleedt in de buurtbond nog altijd een bijzondere plaats in het feestgebeuren. Indien de weersomstandigheden gunstig zijn mag Dora bij het sluiten van de wijkkermis meegaan met het wandelconcert en met de kaarskensprocessie. Inwoners van de wijk meestal verkleed, nemen deel aan de ommeegang met brandende kaars in de hand. Zo trekken ze van herberg tot herberg en Dora gaat mee. Het reuzenkind is ook het zorgenkind van Mevr. Boeykens. Met moederlijke bezorgdheid staat ze in voor het bewaren en hernieuwen van de kleding(28).

Dora heeft reeds een paar jurken versleten. Jarenlang had ze het uitzicht van een boerinetje. In 1972 steekt Dora helemaal in het wit, ter gelegenheid van haar plechtige communie. Huidige peter en meter zijn de hr. Julien Coppens en Mevr. Van Laecken. Voor 1973 krijgt ze weer een nieuwe jurk want, Dora is en blijft het reuzenkind van de buurtbond. De plakbrieven vermelden ze als "ons Reuzenkind".

* Vervolg van OVZ XLIX (1974) 177-192.

(27) Onze dekenijen, 5de jaar nr. 5, sept. 1951.

(28) Zegspersoon Mevr. Boeykens, Drongensteenweg 125 te Gent. Informatie verstrekt in aug. 1974. De hr. Emiel Ryckbosch, Drongensteenweg 6, schonk voor ons archief een mooie dia van Dora.

Onder het motief "Markies Bette nodigt uit...", heeft op zondag 2 september 1973 de reuzenommegang plaats, georganiseerd door de Heemkundige Kring Lede. Het is een reusachtige onderneming waarin de Vlaamse reuzenfamilies met mekaar opstappen. In vier gereconstrueerde oude Leedse herbergen verkoopt men brood, worst en bier. Men eet en drinkt er in een Bruegelse atmosfeer.

Op uitnodiging van de Leedse Reuzen zijn volgende reuzen te gast bij de reuzen Markies Bette en zijn gemalin Anne-Marie de Horne: Goliath, Petronella en hun kinderen uit Oostakker; Mathias en Mathilde uit Lede; Kamiel en Sidonie uit Lovendegem; Doke en Comerratten uit St.-Margriete; Proostie, Mele en Fietje uit Eine-Oudenaarde; Polydoor en zijn vierling uit Hamme; Berten De Pompier, Wieze en Gust Pompom uit Eeklo; de acht Debbauts reuzen uit Evergem; Kobe en Trees uit Wanzele; Reinaart De Vos en gade uit Lochristi; Moriaan en zijn bohemen uit Wichelen; Cesar en Cesarine uit Serskamp; Willem en Beatrice uit Heusden; Smon en Margaretha uit Waarschoot; Philippo, Isabella en Philip uit Overmere. Van buiten onze provincie noteren we de aanwezigheid van Janneke en Mieke uit Bosvoorde, Goliath en Griete uit Nieuwpoort. Het groot attractiepunt is reus Turpijn uit Nieuwpoort, elf meter hoog, de grootste reus van Europa. Hij blijft opgesteld op het dorpsplein midden het decor van de oud Lede. De reuzenommegang in Lede is een reuzenorganisatie(29).

Ledeberg

In augustus 1973 viert Ledeberg het groot feest. De bekende Lichtstoet viert zijn gouden Jubileum onder het leitmotief "Les très riches heures du Duc de Berry"(30). Aan de lichtstoet is ook de ajuinmarkt gekoppeld, want het is bij die gelegenheid dat de lichtstoet is ontstaan. De Ledebergse ajuinmarkt is reeds in de 17e eeuw bekend. De ajuinboeren verkochten hun waren op de Dries. Thans is de detailverkoop nog bewaard gebleven. De kweker levert rechtstreeks aan de verbruiker. Ongeveer alle kwekers uit het Gentse en uit het noorden van Oost-Vlaanderen brengen hun produktie naar de markt van Ledeberg. Ongeveer 75 % van de tentoongestelde goederen worden verkocht. Zo ziet men nog kermisbezoekers optrekken met een "ajuinresem" d.i. een veertigtal ajuintjes aan mekaar geregen in een soort vlechtje. De oudere generatie hechtte veel belang aan deze ajuinresem. Het was een bewijs dat men naar de Ajuintjesmarkt was geweest. Het moet ons dan niet verwonderen dat de Ledebergse reus het symbool is van de ajuintjesmarkt en zijn naam Cies de Ajuinboer verantwoord is.

(29) We danken de hr. Walter Daelman, voorzitter, en de hr. M. De Fruytier, secretaris van de Heemkundige Kring Lede voor de gegevens die zij bezorgden.

(30) Getijdenboek uit de 15de eeuw. Vermoedelijk geïllustreerd door Vlaamse miniaturisten.

In 1950 wordt in de pers het berichtje gelanceerd dat Ledeberg een reus verwachtte. Een reuzenontwerp, op prentkaart gebracht, wordt verkocht om de kosten te dekken van de reuzen in aankomst. Onder het impuls van de Oudheidkundige en Folkloristische Kring Letha kwam Reus Cies de Ajuinboer tot stand.

De ajuntjesmarkt van 1951 is de welgekomen gelegenheid om Cies de Ajuinboer te laten kennis maken met Ledeberg. Op maandag 27 augustus wordt Cies met een zestal ajuinkoppen naar het Kerkplein gebracht, alwaar hij wordt begroet door de Gentse Reuzen en de gemeentelijke autoriteiten. De heer burgemeester Heyndrickx verwelkomt Cies als jongste en oudste burger van Ledeberg en maakt zijn inschrijving kond in de registers van de burgerlijke stand. Cies ziet er waarlijk uit als een tuinman, hij heeft een pet op het hoofd, neusdoek rond de hals, draagt bloes met blauwe schort, in rechterhand houdt hij een mand gevuld met mooie ajuinen. Cies is door kunstenaar beeldhouwer Bentos ontworpen naar het evenbeeld van een der oudste ajuinboeren, Cies d'Haene uit Lokeren. Zijn familie bezoekt al meer dan een eeuw de Ledebergse ajuntjesmarkt. In naam van het comité van de Nationale Ajuinmarkt wordt Cies vereremerkt met het Groot Lint van verdienste.

De inhuldiging van Cies de Ajuinboer gaat gepaard met de uitvoering van het Ledebergse Reuzenlied, tekst van gemeentesecretaris de hr. M. Daenens, muziek van de heer Omer van Puyvelde, directeur der Muziekschool, Kapelmeester Maheu van de Harmonie Concordia van Ledeberg zorgden voor de nodige partituren voor de muzikale uitvoering.

Te oordelen naar de reacties van Cies vielen de redevoeringen hem niet al te best in de smaak want een week nadien verscheen in de pers een berichtje waaruit we een uittreksel ontleenen⁽³¹⁾.

"Cies de ajuinboer en zijn doorluchtige familie hadden terecht verwacht, dat de folkloristische betekenis en het geschiedkundig verleden van onze roemrijke familie in onze Vlaamse gewesten, in treffende bewoordingen zouden toegelicht worden door het magistratuur van het beruchte Ledeberg.

Dat is niet gebeurd en zo voelen Cies en zijn imponerende familie zich erg verkleineerd, te meer daar de toespraak die gehouden werd, een uitsluitende bewieroking was van enkele personen — zeer verdienstelijk zonder twijfel — maar die toch niet behoren tot de alom geëerde reuzenfamilie.

Oudheidkundige Kring Letha, u zijt mij en mijn familie eerherstel verschuldigd!
Daar vertrouw ik op.

Uw kloeke Cies.

Twintig jaar Ledebergse geschiedenis zijn voor het oog van Cies voorbijgegaan en elk jaar komt een lichtstoet als toeristisch attractiepunt. Elke nationale ajuinmarkt en lichtstoet is voor Ledeberg een echte triomf. Cies de Ajuinboer speelt hierin een bescheiden rol. Zijn mooie verschijning laat bij de Ledebergenaars een sterke indruk na. 't Is ne reus van ons.

(31) De Volksvrijheid, zondag 2 september 1951

St.-Lievens-Houtem

De hr. Jo Verbrugghen, letterkundige, notaris, heeft aan de Bacchusfeesten in St.-Lievens-Houtem een merkwaardige studie gewijd⁽³²⁾. In een van de hoofdstukken behandelt hij de reuzen en voegt er illustraties van toe. De Bacchusfeesten in St.-Lievens-Houtem vertonen een speciaal aspect aan een aparte gemeenschap, n.l. de wijk Dries. De inwoners leven er in bewustheid van hun samenhangigheid en organiseren jaarlijks op de eerste zondag van de maand maart het Bacchusfeest. Omtrent het ontstaan van deze feesten is niets bekend. Een van de bijzonderheden is het bakken van Bacchusbroden, jaarlijks in ere gehouden in de vorm van het bakken, het rondragen en het verloten van een Bacchusbrood.

Het moet ons niet verwonderen dat bij de bakkershistorie de reuzen zijn betrokken. Inderdaad, de reuzen Bacchus en Bacchante zijn maalder

Bacchus en Bacchante

en maalderin. Jos Verbrugghen schrijft met zoveel liefde en taalvaardigheid over de reuzen van de Dries, dat het niet mogelijk is het beter en vollediger te vertellen dan het in zijn boek staat. We citeren⁽³³⁾. "De reus is het symbool van de machtswil, van de onstuitbare en steeds tegen gewerkte drang naar autonomie en naar vrijheid van een wijk. Wanneer de reus recenter is, zoals in het geval van de reuzen van de Dries die voor het eerst in 1969 optraden, symboliseert hij tevens de eigenheid, die ziel zelf van de wijk die door opslorping in de grotere gemeenschap

(32) Jo Verbrugghen, *De Bacchusfeesten in St.-Lievens-Houtem*. Voorwoord van Renaat van der Linden. Uitgeverij Eric Veys (Veys Archieven O) te Tiel, 132 blz. Rijk geillustr. 150 fr.

(33) Jo Verbrugghen *ibidem*. blz. 85-87. De tekst van deze oorkonde is afgedrukt op blz. 87.

(gemeente) verloren dreigt te gaan. De reus wordt als het ware de personificatie zelf van de wijk die weigert te sterven, die weigert ten onder te gaan in de anonimiteit van de gemeentegemeenschap. Al te lang heeft de wijk (tot even voor de eerste wereldoorlog) in afzondering geleefd, enkel steunend op de solidariteit van de wijk zelf, om nu te aanvaarden dat haar eigenheid zou opgeslorpt worden en teloor zou gaan”.

In 1969 werden de reuzen Bacchus en Bacchante te Sint-Lievens-Houtem, wijk Dries, aan de herberg "In 't Zwaantje" bij Georges De Landsheer op plechtige wijze in de gemeenschap aanvaard, in tegenwoordigheid van de hr. Renaat van der Linden en afgevaardigden van het Internationaal Studiecomité voor Ommegangsreuzen. Als peter van de reus Bacchus trad de hr. Roger Otte, burgemeester, volksvertegenwoordiger van het arrondissement Aalst op, met als meter mevrouw Tiré, de echtgenote van het gemeenteraadslid Prosper Tiré. Als peter van de reuzin Bacchante fungeerde Jo Verbrugghen, toenmalig gemeenteraadslid (verkozen op de oppositielijst), met als meter mevrouw Goossens, echtgenote van de toenmalige schepen Roger Goossens. Het grote perkament waarop het ganse gebeuren op officiële wijze werd neergeschreven en getekend, werd als hulde aangeboden aan de heer René Meurant, stichter en sekretaris van het voornoemde Internationaal Komitee voor Ommegangsreuzen zonder dat een copie van deze oorkonde in Sint-Lievens-Houtem gebleven is." Het Bacchuskomitee heeft beide reuzen vreugdevol begroet en aanvaard. Ze zijn de personificatie van de wijk, hoe sterker de gemeenschap hoe sterker de reuzen.

Sint-Margriete

In het noorden van de provincie ligt Sint-Margriete. Het is er rustig stil. De weerklank van lokale feestelijkheden overschrijdt moeilijk de grens. Zo is het te verklaren dat we het bestaan van reuzin Doke en haar gevolg ietwat laattijdig hebben achterhaald en dit nieuwtje met een jaar vertraging in ons jaaroverzicht opnemen⁽³⁴⁾.

Op 20 oktober 1969 tijdens de lokale kermis van de wijk, wordt reuzin Doke, patrones der Comerratten, met veel plechtigheid ingehuldigd. Ze is vergezeld van een reuzenratt op een wagen, een rattenvangster en negen ratten. De groepsleider zorgt ervoor dat alles netjes bij mekaar blijft en geen ratten verloren lopen onder het kijkend publiek. Bij de doopplechtigheden fungeert Mevr. Fernanda Cusse als meter, de heer Leopold De Schepper als peter. Reuzin Doke is 3.30 hoog en weegt 15 kg. Ze heeft het uitzicht van een zonderling figuur; getooid met hoge hoed, gekleed met jurk en rok. Dit aspect houdt verband met haar herkomst en betekenis. Volgens de lokale volksoverlevering was Doke een hups, prettig en mooi meisje. Alle mannen waren op haar verliefd; zij bleef

(34) We danken de hr. Ghisl. De Backer, Corner 33 St.-Margriete, voor de informatie.

Doke en de De Comerratten

niet onverschillig voor deze menselijke gevoelens die ze kwistig exploiteerde. De inwoners van de wijk Comer hebben de scheldnaam "Comerratten", en het is voor die bevolking dat Doke de verdediging op zich neemt als patrones der Comerratten. De reuzin is vergezeld van een grote reuzenrat van ongeveer 3.50 m lengte met een doorsnee van 1.00 m . Het reuzendier wordt op een wagentje door een geleider voortgeduwd. Negen ratten, jongens en meisjes met rattekoppen, lopen om het reuzendier heen, achterna gezeten door een rattenvangster. Doke is omringd door elf ratten die onder het waakzame oog van de groepsleider het kijkende publiek met een rattesprong verassen. Het is een zeer originele groep die veel succes oogst. Op 5 augustus 1973 is Doke en haar gezelschap te gast in de Zelzaatse Kattestoet. Het is een oprecht waagspel! Nadien hebben we in de krant niet gelezen dat de reuzenratten opgegeten werden door de reuzenkatten. De milde zomerregen tijdens de Kattestoet is er wíellicht niet vreemd aan dat de gemoederen van de reuzendieren gekoeld bleven. Doke en haar comerratten konden vrij en ongeschonden naar Ste.-Margriete weerkeren. De leider van de groep liet ons weten "De Comerratten schrikken voor niets en voor niemand terug".

Twee jaar na de invasie van de Comerratten beleven we een vrediger vertoon. Op de vergadering van het feestcomité wordt het voorstel bijgetreden twee nieuwe reuzen bij te maken. De promotor, de heer Ghisl. De Backer, zorgt voor de ijzeren constructie en de twee reuzenkoppen. Een kunstschilder zorgt voor de fijne afwerking. De kinderen van de wijk lenen uit moeders linnenkast de nodige lakkers voor het verven en het maken van de kleding. En daar staan de reuzen! Gegroeid uit samenwerking van de burens, komen twee sprookjesfiguren tot stand: Hans en Griet. Op 25 juli 1971 te 19 uur stappen de inboorlingen naar de pui van het gemeentehuis voor de doop. Ze zijn gekleed als jonge

Tyrolers met wit hemd en groene rok. Van hen wordt verwacht dat ze de voorlopers worden van een Tirolse muziekkapel. Als getuigen fungeren Louise van 't Kruisken en Pompom uit Eeklo, alsook Dolle Mina uit Sint-Laureins. De doopplechtigheid wordt geleid door een persoon verkleed in pastoor die door zijn humoristische zetten de lachers aan zijn kant weet te winnen. Reus Hans krijgt Mevr. Cecile Overmeire en de heer Clement Goethals toegewezen als meter en peter. Voor Griet zijn mevr. Rolanda Hoornaert en Roger Spillebeen meter en peter. De eerste optocht in de lokale kermis oogst veel succes.

Jammer genoeg is het succes van korte duur geweest. Twee jaar nadien komen Hans en Griet niet meer in de lokale kermis. Zij die gehoopt hadden bij Hans en Griet een brokje Tirolermuziek tot stand te brengen ter opluistering van de kermis komen ontgoocheld uit. De bestaande muziekmaatschappij heeft ook haar rechten. Ondanks de vriendelijke lachjes van de jonge reuzenkinderen geeft ze geen prerogatieven prijs. Vanaf 1972 blijven Hans en Griet in hun bergplaats, zonder kleding. Enkel hun mooi hoofdje en tenger lichaampje blijven bewaard bij hem die de vader en promotor was van het jonge sprookjespaar.

De hr. Gh. De Backer voorspelt ons dat zijn kinderen weerkomen. We geloven hem. Maar wanneer ?

Wanzele

Het jaar 1973 biedt ons de gelegenheid het eerste decennium in herinnering te brengen. Inderdaad, op 15 september 1963 treden de reuzen, na een afwezigheid van een halve eeuw, opnieuw op het voorplan. De eerste reuzen deden hun ommegang omstreeks 1843 ter gelegenheid van de inhuldiging van burgemeester Jacobus Van den Bossche. Ze dragen de naam Goliath en Flora⁽³⁵⁾. Beide reuzen maken de periode mee van la belle époque. Omstreeks 1913 verdwijnen ze uit het kermisleven.

In 1947 worden de hoofden en handen van Goliath en Flora op de zolder van een herberg weergevonden. Een paar jaar nadien belanden zij in handen van het gemeentebestuur. Ze worden opgekalefaterd en getransfigureerd in Koben en Trees. De namen zijn afgeleid van oud-burgemeester en zijn echtgenote, Jacobus Van Den Bossche en Theresis Dubas. Het reuzentype en -kledij zijn de weerspiegeling van een Wanzeelse burgersfamilie. Koben en Trees spelen nog een actieve rol in het volksleven. Jaarlijks gaan ze uit op Pinksteren ter gelegenheid van Kasseikens

(35) Gegevens ontleend uit het boek van BERT MELCKENBEECK. Uit Wanzele's verleden. Uitgever Jeugdclub Mahomet. Wanzele, 1971, 57 blz., gestencilde tekst, rijkelijk geïllustreerd door de auteur. Prijs 150 F. Te bestellen bij B. Melckenbeek, 35 Bosstraat 9312 Wanzele.

Reuzen blz. 44; afbeelding reuzenhoofden rond 1913 blz. 42; liederen blz. 41.

Koben en Trees

kermis in de Bredestraat. Ze zijn dan vergezeld van een 14-tal personen waaronder een fluitspeler, trommelaar, harmonikaspeler, een groep dames en heren in ceremoniekledij. De muzikanten spelen bekende volksliedjes uit de streek; ze worden vrolijk meegezongen. Koben en Trees spelen ook de rol van ambassadeur buiten de gemeente. In 1964 zijn ze te gast te Schellebelle en in 1973 voor de reuzenomgang te Lede. Hun stijlvol optreden geniet de hoge waardering van het kijkende publiek.

Wetteren

Begin augustus 1971 is het Wetterse pompierkorps in alarmtoestand. Wetterse gemeentewerklieden constateren dat het hoofd van Jack de Pompier uit de reuzenkist verdwenen is. Dadelijk blijkt dat de dieven geen kwaad in het schild voeren en andere doeleinden nastreven dan een reuzenontvoering. In werkelijkheid beoogt de vereniging W-3 een publiciteitsstunt uit te halen voor een driedaags liedjesfestival dat einde augustus in De Warande werd georganiseerd. De stunt is een eendagsvlieg geworden. De ruchtbaarheid van de diefstal verdwijnt na een paar dagen uit de belangstelling. De Wetteraars laten zich niet in het ootje nemen door een amateur-ontvoerder, die het dan ook maar veiligst vindt het hoofd van Jack de Pompier weer te leggen waar hij het genomen had. En niemand praatte er nog over, de ontvoering — in 't Wetters gezegd — was "ne plets in 't water".

Zaffelare

Door een gelukkig toeval ontdekken we dat Zaffelare vanaf 1931 tot en met de wereldoorlog twee reuzen heeft gehad. Manten en Calle, die op 2 augustus 1931 werden ingehuldigd. Ze behoren toe aan de lokale Bond

Foto G. Puimège

van de Kroostrijke Gezinnen. Het gezelschap bestaat uit vader Manten, moeder Calle en 12 reuzenkinderen, waarvan zes meisjes en zes jongens. De reuzen zijn 3.50 m hoog en wegen ongeveer 25 kg. Ze verpersoonlijken een kroostrijk gezin uit la belle-époque. Op alle feestelijkheden van de Bond is de veertienkoppige reufamilie vertegenwoordigd. De uitstapjes van de reuzen bleven achterwege bij de aanvang van de wereldoorlog. In de volksmond

wordt verteld dat ze door de Duitse bezetter werden vernietigd. Sindsdien zijn er geen eigen reuzen meer geweest op Zaffelare. Voor grote reuzengezinnen is er geen toekomst meer.

Nochtans is een herinnering van de reuzen bijgebleven door twee reuzenliederen. Het eerste reuzenlied werd — zeer vermoedelijk geschreven door Henri Van de Weyer, een gepensioneerd rijkswachter en schepen van Zaffelare, zeer actief bestuurslid van de Bond. Hierna volgt de tekst :

Reuzenlied I

<p>1. En wij zijn hier weer begaan
Met ons wonder Reuzenpaar.
En de kinderen zeggen hun deuntjes op
Met hun handjes kloppe klop.
En draaien maar!
En draaien maar!
Het is voor onze reuzen.
En draaien maar!
En draaien maar!
't Is voor ons reuzenpaar.</p> | <p>2. Met de Reus en de Reuzin,
Vormen wij een schoon gezin
Samen gaan wij langs de straten rond,
Ten bate van onzen bond.
En draaien maar...</p> <p>3. Hier blijven wij nog eens staan
Om dan weer vooruit te gaan.
Onze Reus die houdt er wel orde in
Met de hulp van onze Reuzin.
En draaien maar...</p> |
|--|---|

Reuzenlied II

De Reus is hier,
De Reus is hier
Altijd blij en welgezind
Leven wij als een Reuzenkind
Ogeruimd en vol plezier
De Reuzen die zijn hier.

Reus, Reus
Voor de reus en ons Reuzin,
Dansen wij nu vroom en blij
En draaien naar hun zij.
Altijd blij en welgezind
Leven wij als een Reuzenkind.
Ogeruimd en vol plezier,

De zangwijze van beide liederen is ons niet heel duidelijk zodat het voorzichtiger is de muzikale begeleiding achterwege te laten. Belangstelden kunnen we echter verzekeren dat we de zangwijze zullen achterhalen. Beide liederen zijn een waardevol bezit voor onze verzameling Oostvlaamse reuzenliederen(36).

Zele

De Scheldereus Achiel van Zele-Dijk(37) is het zinnebeeld van het sterke schippersgeslacht.

Reus Cesar
Foto R. Rombaut

Thans zijn we op Huivelde te gast. Voor een vijftiental jaren bestond op Huivelde een bloeiende kermis op de tweede zondag van mei. Er is zelfs een reus bij betrokken die Cesar heet en heel belevenissen meemaakt.

Op een mooie kermisdag in mei 1957 doet Cesar zijn intrede op Huivelde. Hij werd ontworpen en gemaakt door de heer Rik Rombaut, die als het ware zijn persoonlijke bezieling in de reus steekt als een vertegenwoordiger van Huivelde. Ter zijner ere dicht de vader van de reus(38) een welkomgedicht. Het wordt ons door de auteur geschonken opdat een brokje leven van de dichter en van de reus niet in vergetelheid zou geraken.

Welkomgedicht aan Reus Cesar

Welkom! Welkom grote broer
met uw kop zo stug en stoer
en toch vriend van knecht en boer.
Met uw lijf van bamboehout,
met uw houding hoofs en stout,
en toch vriend van jong en oud;
met uw koninklijk gebaar

en uw blauwe boezelaar.*

* grote voorschoot of schort

Welkom: Welkom Reus Cesar!

Welkom: Welkom reuzevent!

Men heeft nooit een man gekend
die als gij de paarden ment,
en men ook geen kerel weet
die als gij het vlas eerst sleet

(36) We danken zeer oprecht de heren Georges Puimège en Hector Carler voor de gegevens.

(37) OVZ XXXXIII (1968) 63

(38) We danken de hr. Rik ROMBOUT, Huivelde 167 te Zele voor de inlichtingen en de illustratie die hij ons bezorgde. Hij is ook de auteur van het werk "Geschiedenis van de parochie St.-Jozef" te Zele.

en dan 't paardewerk nog deed.
Die steeds voor uw vriendschaar
al het werk deed, groot en zwaar.

Welkom : Welkom Reus Cesar !

Welkom : Welkom grote knecht !

die steeds stond op eer en recht
en het goed wist uit het slecht.
Die zijn werk wist en zijn plicht
uit het kristelijk onderricht
en zich hield aan 't God's gericht.
Welkom : Welkom Reus Cesar
met uw blauwe boezelaar
en uw koninklijk gebaar.

In de eerste kennismaking met Huivelde is Cesar begeleid door een groep scouts, boeren en boerinnkens die met een aangeleerd dansjes beweging en ritme in de ommevang brengen.

Na de feestelijkheden neemt Cesar zijn intrek bij een bestuurslid van het feestcomité, die te waken heeft over het welzijn van de reus. Hansevelde en Huivelde zijn naast elkaar liggende wijken waar nog altijd een sterke rivaliteit heerst. Op zeker ogenblik wordt Cesar door zijn bewaarder aan de rivalen van Huivelde uitgeleend. De mannen van Hansevelde maken veel pret met de reus en lachen bovendien in de vuist met hun buran van wie ze de reus in bruikleen hebben gekregen. Na deze uitstap bij de rivalen keert Cesar weer bij zijn bewaker op Huivelde. Cesar rust er vredig op zolder tot wanneer de reusbewaarder zijn huis verkoopt met als toemaatje reus Cesar in de verkoopprijs. Cesar blijft eigendom van het comité maar verandert van domicilie. De bestuursleden van het lokale feestcomité blijven nochtans over leven en toekomst van Cesar bezorgd. De nieuwe huisbaas interesseert zich niet voor de reus, en verkoopt hem aan een inwoner uit het rivaliserend gehucht Hansevelde voor een paar zilverlingen, in ons huidige muntwaarde uitgedrukt, betekent dit 500 fr. voor de reus Cesar. De inwoners van Hansevelde gaan er prat op de reus van hun geuur in bezit te hebben. Reus Cesar geraakt in de vergetelheid tot wanneer in 1971 de inwoners van Huivelde hun reus weer willen op hun parochie. De bezitters van de reus komen tot de conclusie dat Cesar bij zijn eigenaar op Huivelde moet gaan wonen. Hansevelde stelt een mooi gebaar tegenover zijn buurstaat en brengt Cesar triomfantelijk weer naar zijn geboortegrond op 8 mei 1971 tijdens de lokale kermis. De bergoeting van de reus op zijn geboortegrond door de heer Dr. Avil Geerinck, burgemeester van Zele, is ontroerend. Hijzelf is een zoon van Huivelde vandaar dat de restitutie hem zo nauw aan het hart ligt. Huivelde heeft opnieuw een reus om kermis te vieren. Het is hun gegund. Draag nu maar zorg voor Cesar die de historische woorden uitsprak : " Ik kwam. Ik zag. Ik overwon ". Moge die verzoening tussen twee wijken rondom reus Cesar van blijvende aard zijn.

In 1973 verschijnt het boek "De geschiedenis van de firtel in Zulte" van André De Poorter. Daarin is meermaals sprake van de reuzen. Aangezien de reuzenoptocht innig verbonden is met de firtel, geven we in voetnoot een woordje uitleg over "firtel" (39).

Fransoo en Adèle, omstreeks 1938

Cliché A. De Poorter

Over de reuzen van Zulte is een eerste maal sprake in 1897, alhoewel men mag aannemen dat ze reeds vroeger optreden in de firtel. Het programma van 1907 vermeldt het huwelijk van de reus Drumon met reuzin Adèle. Een jaar later vermeerdert het gezin met een zoon en een dochter waarvan de namen voorlopig niet bekend zijn. Gedurende de jaren 1919-1938 zijn de reuzen altijd aanwezig in de firtel. Omstreeks 1920 wordt de naam van Drumon veranderd in Fransoo; Adèle behoudt haar naam en de twee kinderen worden Pierewit en Pierewat geheten. Op het programma van 1925 zien we de namen van de reuzen staan zoals ze ons thans nog bekend zijn.

In 1947 komt er nieuw leven in de firtel. De reuzenfamilie wordt een kindje rijker, dat de naam krijgt van Pompernelleke. In 1957 wordt voor het eerst de firtelbok ingeschakeld ter gelegenheid van de honderdste verjaring van de Firtelstoet. De feestelijkheden worden de zaterdag ingezet met de terechtstelling van de oude reuzen. Ze worden onthoofd en

(39) Uitgever A. DE POORTER, Kerkstraat 42a Olsene, 43 bl. Geïllustreerd, Prijs 120 F. We danken de hr. De Poorter voor het in bruikleen geven van de illustratie. Dr. J.A.N. KNUTTEL, Woordenboek der Nederlandse taal, Derde Deel, tweede stuk, 's-Gravenhage, 1916, kolom 4445-4446. FIERTEL, FIETEL, FIERTER, ontleend aan oudfrans *fiertre*, latijn *feretrum*. Betekenissen: 1) Draagbaar. 2) Reliquiekas, naar de naam van de baar waarop het schrijn wordt rondgedragen. *Den firtel voeren*, met veel vertoon feest vieren; ook drukte maken, het hoogste woord voeren. 3) Kermis, de tijd waarop relieken worden rondgedragen. FIETELEN, kermishouden.

veroordeeld tot de brandstapel. De afgehouden koppen worden thans nog bewaard op de zolder van het gemeentehuis te Zulte en zijn nog te bezichtigen. En uit de symbolische as van de oude reuzen verrijzen de nieuwe reuzen Fransoo II en Adèle II. De andere familieleden blijven van terechtstelling gespaard. Onder massale belangstelling worden de nieuwe reuzen ingehuldigd ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de firtel. Bruiloft en inschrijving in de registers van de burgerlijke stand behoren tot gewone officiële geplogenheden om de reuzenfamilie op te nemen in de Zultse gemeenschap. Bij deze eeuwfeestviering past het dat een firtellied wordt gemaakt. Geert Beirlaen schrijft hiervoor

De firtelbok in 1969

Cliché A. De Poorter

de tekst en de gekende toondichter Armand Preud'homme zorgt voor de gepaste muziek(40).

De firtel kent hoogte- en laagtepunten. Sinds 1957 tot en met 1967 wordt de firtelbok op kermisdinsdagavond verbrand na de fakkeltocht. Sinds 1968 is er geen fakkeltocht meer op het programma en blijft bijgevolg het verbranden van de firtelbok achterwege. In 1973 is er een grote lokale deelname aan de firtel. De reuzen Fransoo II en Adèle II met hun drie kinderen blijven van de partij; maar de firtelbok wordt niet verbrand.

* * *

Voor het slot wijzen we op twee gebeurtenissen buiten ons gebied waarbij Oostvlaamse reuzen nauw betrokken zijn.

De officiële opening van de Brabantse Dag te Heeze in Nederland, op 18 augustus 1972, wordt ingezet met een spreekbeurt van Prof. K.C. Peeters over "Reuzen in België en Nederland(41). Op zondag 27 augustus wordt te Heeze een reuzenommegang georganiseerd waarop volgende Oostvlaamse reuzen vertegenwoordigd zijn: Mars, Goliath en Indiaan uit Dendermonde; Pier, Mie en Meleke uit Kruishoutem(42).

Een tweede gebeurtenis is het verschijnen in 1973 van "The man inside the giant" de vertaling van een novelle van Paul Snoeck in het Nederlandse tijdschrift "Delta". Het artikel is gewijd aan de onzichtbare persoon, de man in de reus. Het artikel is geïllustreerd met mooie foto's van Belgische reuzen waaronder deze van Pier de eierboer uit Kruishoutem, St.-Niklaas en Zwarte Piet uit St.-Niklaas, de reuzin uit Wette- ren, Indiaan en Mars uit Dendermonde. Op de kaft staat een mooie afbeelding (uit ons archief) van de reuzen Trol en Trolla uit Michelbeke(43).

M. DAEM

(40) Tekst en melodie in ons archief. De Muziekakademie van Deinze heeft het reuzen- lied gespeeld en gezongen tijdens de openingsplechtigheid van de tentoonstelling Reuzen uit eigen land op 31 mei 1974. De bandopname is in bezit van Mevr. Lic. Seeuws-Torck Isabelle, secretaresse van de Kunst- en Oudheidkundige Kring van Deinze.

(41) Gepubliceerd OVZ XXXXVIII (1973) 187

(42) OVZ XXXXVIII (1973) 195

(43) Stichting internationale uitgave Delta, J.J. Viottastr. 41 Amsterdam. DELTA winter 1972-1973, a review of arts life and thought in the Netherlands, blz. 58-62. Vertaling "De man in de reus" Nieuw Vlaams Tijdschrift, Antwerpen, Vol. XXIII, februari 1970.

JAARLIJKSE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 27 oktober 1974 in het Schepenhuis te Wichelen

De Bond is naar de leden in eigen streek toegetreden, nl. te Wichelen.

Na de talrijke aanwezigen, zowat uit de hele provincie, te hebben verwelkomd, vroeg de voorzitter een minuut stilte voor de tijdens het voorbije jaar afgestorven leden: de HH. L. Aelterman (Gontrode); O. Depraet (Gent); Lenoir (Mariakerke); Mestdagh (Gent); G. Neyt (Gent), J. Pieters (Serskamp); I. Van Cauwenberghe (Gent); R. Van der Gracht (Sint-Amandsberg) en J. Weyns (Beersel).

Volgende leden lieten zich verontschuldigen :

Mej. H. Depoorter (Gent) en S. Van der Gracht (Sint-Amandsberg); de HH. R. Berckmoes (Gent); P. d'Alviella (Gent); Dr. R. Haeseryn (Sint-Amandsberg); G. Hebbelynck (Gent); L. Hoste (Gent); B. Peleman (Antwerpen); R. Van den Abeele (Sint-Martens-Latem); Prof. Dr. P.J. Vandenhoute (Oostakker); F. Van de Vijver (Borgerhout) en G. Van Peteghem (Gent).

Elkeen waardeerde ten zeerste de aanwezigheid van Prof. Dr. J. van Haver, voorzitter van de Koninklijke Kommissie voor Volkskunde te Brussel en van Prof. Dr. K.C. Peeters, voorzitter van de Vereniging voor Volkskunde te Antwerpen.

1. Openingsrede door Lic. Renaat van der Linden, voorzitter

In dit Schepenhuis van Wichelen bereidt de Koninklijke Bond zijn jubileum voor: een viering van vijftig jaar werk. In het kader van de volkskunde ontdekt u twee soorten arbeiders: de snuffelaars, deze van het archiefwerk en de veldarbeiders die de baan optrekken om personen te beluisteren, om b.v. vermaak en ambachten op te tekenen(1). Onze Bond telt de twee soorten.

Een jubileum treedt op allerlei manieren naar voren, met het materiaal van feiten, met de gebeurtenis van dit en dat, met het portretteren van figuren van eerste en tweede rang, met het voorschotelen van cijfers. Heden komt geen van de drie mogelijkheden aan bod.

Wij wijzen op enkele uitgaven om de voorgrond, de groei en de bloei van de volkskunde in onze bond en provincie aan te tonen(2). In de eerste plaats glanst een boek

(1) Op 22 febr. 1936 vraagt sekretaris L. Verlodt een bijdrage voor Oostvlaamse Zanten aan Z.E.H. Prof. Dr. DE VIS, Koninklijke Parklaan 14, Laken. Het antwoord ... Ik heb voor het ogenblik niets in mijne zak noch in mijne koker ... Ongelukkig zit ik op het ogenblik tot over de oren in het werk ... De wil is goed, maar ik kan me toch niet in stukken snijden. Ik zou er aan houden tekst te leveren, uit solidariteit ... dat West-Brabant zou medewerken ... Staat er niets in de papieren die ik u heb afgegeven, b.v. het gedicht van de schutters ... Of kan u me geen onderwerp inspireren Me nader bepalen over wat u een bijlage verlangt: geen opzoekingen in boeken: iets uit het volk, het levend volksleven. In EIGEN SCHOON heb ik zo getypeerd: de dorpsfakteur, de molenaar, de schutters, de koewachters, enz. Verlangt u iets in die zin? Maar wie? De smid, de rondreizende tinnegieter? Enfin, ik weet voor het ogenblik geen raad. Nog eens: kan ik iets vinden, dan kunt u het in handen hebben voor einde maart ... Met mijn genegen groeten aan u en de vrienden ...

Deze brief wijst prachtig op het type van een veldarbeider in het raam van de volkskunde.

(2) Renaat VAN DER LINDEN, Oostvlaamse Zanten. Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Deel VII. Centrum voor Studie en Documentatie, Antwerpen, 1968. « Geschiedenis van het tijdschrift Oostvlaamse Zanten » v-xxx.

uit 1923 : VOLKSKUNDIGE KALENDER VOOR HET VLAAMSE LAND van priester G. CELIS met driehonderdzesendertig bladzijden, met honderdeneen illustraties en met een inleiding van de Antwerpse volkskundige Emile H. VAN HEURCK. Een paar jaar vóór de stichting van de Bond beschikte een priester over voldoende wetenschappelijk materiaal om dusdanig overzicht in eigen beheer uit te geven. De folder van de uitgave (als aankondiging) verscheen in BIEKORF te Brugge, jaargang XXVIII (1922) nr.7. Op het ogenblik sloeg een vorser van Gent symbolisch tenminste een brug tussen onze provincie West-Vlaanderen en Antwerpen.

Daarnaast stellen we WAASCH SAGENBOEK van Fernand VAN ES, een studie bekroond in de reeks van het Alfons de Cockfonds van de Bond, verschenen in 1944, ze telt tweehonderdzestien bladzijden. Zijn studie MOEDERDAG EN VADERDAG IN VLAAMS BELGIE verschijnt in 1959 en behelst heel Vlaanderen, OVZ XXXIV (1959) 7-29.

Prof. Dr. Paul de Keyser bundelt alle mogelijke onderwerpen met zijn publikatie ARS FOLKLORICA BELGICA, deel I, Antwerpen, 1949, tweehonderdzevenentwintig bladzijden, met een bijdrage van Jules PIETERS: De Patacons of schildkens onzer nieuwjaarsboeken, 10-146, 45 ill. en van Joris VANDENBROUCKE: De traditionele marionetten van de Belgische Poppentheaters, 149-200, 23 ill.(3)

Tijdens het Vlaamse Filologenkongres in 1926 te Gent handelde de dichter Pol DE MONT over "Braakliggende Studievelden", o.a. huizen- en hoevenbouw, volksdansen, volksbeeldhouwwerk zoals we dat konden ontdekken in talrijke Kruislievenheren langs de weg. Een van de aanwezigen op het kongres, Clemens V. TREFOIS, hoorde en beantwoordde de oproep met zijn studie ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS VAN ONZE LANDELIJKE ARCHITEKTUUR, Antwerpen, 1950, 297, 250 ill.

We behandelden het vertrekpunt van de Bond in 1923, met een standaardwerk als voorloper, uitgaven van de voormannen: E.H. G. CELIS, Fernand VAN ES, Prof. Dr. Paul DE KEYSER en van de persoon die het geestdriftigst en uitvoerigst de oproep van Pol DE MONT beantwoordde.

We dienen echter eerlijk en heerlijk te beklemtonen, dat de gedachte van de stichters eerst een uitgave van een werk van Alfons DE COCK op het getouw heeft gezet. Het betrof een blijk van dankbaarheid aan de pionier van de volkskunde in Vlaanderen. Een erekomiteit kwam vlug tot stand. Vooraanstaanden uit heel Vlaanderen waren er in opgenomen, ook het buitenland, drie uit Nederland, een volkskundige uit Zwitserland en een uit Frankrijk. De Oostvlaamse Volkskundigen (de Folkloristen dan!) zagen hun taak groots: HERDENKINGS-ALBUM ALFONS DE COCK 1850-1921 (4).

Deze uitgaven wil ik besluiten om de lijn van het begin tot heden door te trekken, met de meest recente uitgave van het Alfons de Cockfonds van de Bond: DE VINKENSPORT IN VLAANDEREN, door Maurits BROECKHOVE, 167, 45 ill. Daar zijn twee kaarten bij betrokken en twee opnamen met een grafisch registreertoestel (20, 21). De studie behandelt zeven hoofdstukken.

De behandeling van enkele boeken staat vooraan in het vooruitzicht van ons jubileum, om ten eerste onze erkentelijkheid jegens de stichters uit te drukken, om te wijzen op onze wetenschappelijke waarde, om de klemtoon te leggen op onze rol van uitgever(s) in een vooraanstaande zin van volksopleiding.

Daar wordt vuurwerk afgestoken, vanaf het eerste uur, tot de arbeidsdag van heden,

- (3) Deel II ARS FOLKLORICA BELGICA, Noord- en Zuid-Nederlandse volkskunst verscheen in 1956, met bijdrage van onze overleden ondervoorzitter Jules PIETERS, *Bedevaartvaantjes en paardeommegangen*, 225-264, 14 ill., 1 kaart.
- (4) Uitgegeven ten bate van het Alfons De Cockfonds van de Bond door toedoen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen. s.d. (1928) 115.

in het dienstbetoon en het hoogstaand werk van onze sekretaris. Alle personen die zich hebben ingespannen in en voor en door de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, verdienen onze hulde op en top!

2. Bedrijvigheid van de Bond en zijn Raad van Beheer van november 1973 tot en met oktober 1974, door Maurits Broeckhove, sekretaris.

Bestuursvergaderingen

De raad van beheer, het dagelijks bestuur en de redaktieraad kwamen regelmatig samen voor het bespreken van de aanleggelegenheden in verband met het tijdschrift, het maandelijks mededelingenblad, de kantwerkstersklub Sint-Katelijne, de reizen, de feesten en de afvaardigingen.

Afvaardigingen

De Bond was door een afvaardiging vertegenwoordigd op :

- de openstelling van de tentoonstelling "Het volledig Graveerwerk van James Ensor", Koninklijke Bibliotheek Albert I, Brussel, 18-1-1974 (R. van der Linden);
- Bacchusfeesten, Sint-Lievens-Houtem, 3-3-1974 (R. van der Linden);
- de openstelling van de tentoonstelling "Vrijetijdsbesteding", met o.a. "Papierknippen" van Eugene van der Broeck, Aalst, 23-3-1974 (R. van der Linden);
- de voorstelling van het eerste nummer van het tijdschrift van de Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen, 25-3-1974 (M. Daem en R. van der Linden);
- de officiële openingsplechtigheid van het Folklorejaar 1974, stadhuis Brussel, 1-4-1974 (Dr. R. Haeseryn en R. van der Linden);
- de openstelling van het Heemmuseum Meetjesland te Eeklo, 14-4-1974 (R. van der Linden);
- de openstelling van de tentoonstelling "Kantwerk herleeft in Gent", Bank van Brussel, Kouter, Gent, 25-4-1974 (M. Broeckhove, Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, F. Van Bost, R. van der Linden en G. Weze);
- de prijsuitreiking van de Provinciale prijs voor Volkskunde aan Mevr. De Man-Verbeeck Micheline, Gentbrugge, 10-5-1974 (M. Broeckhove en R. van der Linden);
- de openstelling van de tentoonstelling "Kreatieve Vrijetijdsbesteding", Vermeylenfonds, Geraardsbergen, 24-5-1974 (R. van der Linden);
- de verdediging van de Doctorale Scriptie van medelid Hugo Arens, Leuven, 8-5-1974 (R. van der Linden);
- de openstelling van de tentoonstelling "Priorij Hunegem, O.-L.-Vrouw-van-Vrede", Geraardsbergen, 30-6-1974 (R. van der Linden);
- de openstellingen van de tentoonstelling "Beeld, Boek en Spel in de Volkskunde", Bank van Brussel, Brugge, 5-7-1974 (R. van der Linden);
- de plechtige uitreiking der Winkler Prins prijzen, Kon. Bibl. Brussel, 16-10-1974 (R. van der Linden);
- Colloquium over Volksgeneeskunde in Wallonië, Vrije Universiteit Brussel, 26-10-1974 (A.G. Homblé en Dr. M. Deruyttere).

Inleidingen en spreekbeurten

Bij de openstelling van menige tentoonstelling en/of bij een huldebetoon hebben de inrichters op de Bond beroep gedaan voor een inleiding of een spreekbeurt, doorgaans gehouden door R. van der Linden :

- 31-10-1973 : te De Pinte, Kunstkring Centaura, tema "Oude gebouwen en Volkstypen van bij ons";

- 16-11-1973 : te Zottegem, tentoonstelling Raymonda Hofman, "Clowns, ogen en zon";
- 16-11-1973 : te Herdersem, tentoonstelling "Kreativiteit en Antiek in de gemeente van Alfons de Cock";
- 9-3-1974 : te Maaseik, toespraak "Vroegere en huidige volksdevotie";
- 15-3-1974 : te Deurle, tentoonstelling Midil van den Driessche, "Artieste en de familie";
- 12-4-1974 : te Kruishoutem, tentoonstelling Laurent Torck, "Band van mens en landschap";
- 26-4-1974 : te Zottegem, tentoonstelling Groep Kunst in de Vrije Tijd, "Volksleven en techniek";
- 27-4-1974 : te Vloesberg, tentoonstelling Arie van de Graaf en Frans Elet, "Volkse inspiratie voor mens en omgeving";
- 30-4-1974 : te Geraardsbergen, tentoonstelling Norma De Vos, "Boer en landschap";
- 4-5-1974 : te Oudenaarde, Studievergadering van de Oostvlaamse PV.V., rede "Toerisme en volksleven";
- 11-5-1974 : te Munkzwalm, tentoonstelling Roger De Smet "Mens en spel";
- 18-5-1974 : te Zele, tentoonstelling Maria Van Honacker, "Groeï en bloei van natuur en leven";
- 26-5-1974 : te Zottegem, jubileumfeest 25-jarig bestaan van Kunst in de Vrije Tijd, rede "Volks en tijd als inspiratiebron";
- 14-6-1974 : te Evergem-Doornzele, openstelling van 18 bolpleinen, rede "Bolspel en volksvermaak";
- 14-6-1974 : te Vinderhoute, tentoonstelling van Jacques Vandewattyne "Legenden en sagen";
- 15-6-1974 : te Sint-Amandsberg, Dokumentatiecentrum voor Streekgeschiedenis en Heemkring De Oost-Oudburg, tentoonstelling "Volksdevotie";
- 28-6-1974 : te Zottegem, tentoonstelling Jules Verstraeten "Dorpskernen en lijnbouw";
- 6-7-1974 : te Onkerzele-Geraardsbergen, tentoonstelling "Werk van oude Onkerzeelse ambachten" en "Dier en mens" van Roger Vandendriessche en Jean-Paul Cosijns;
- 26-7-1974 : te Sint-Maria-Oudenhove, tentoonstelling Julien van Langehove, "Een schilder ziet ons dorp";
- 17-8-1974 : te Leupegem-Oudenaarde, tentoonstelling van het Zuidoostvlaamse Kunstsalon, "Stad en buiten, gebouw en mens";
- 23-8-1974 : te Sint-Niklaas, XLIIe Kongres Federatie der Kringen voor Geschiedenis, Oudheidkunde en Volkskunde van België, rede "Volksdevotie aan de hand van affiches";
- 20-9-1974 : te Zottegem, Vermeylenkring, spreekbeurt, "Volksleven in de Vlaamse Ardennen" en tentoonstelling, "Oude Affiches";
- 20-9-1974 : 1000 jaar Aalter, medewerking aan de tentoonstelling "Sint-Kornelius en het volksleven, vroeger en nu" en bijdragen voor de catalogus;
- 28-9-1974 : te Breda (Ned.), Stichting voor Banistiek en Heraldiek, spreekbeurt "Nederlandse en Belgische bedevaartvanen".

Samenwerking met andere instanties

Voor het totstandkomen van bepaalde manifestaties en/of uitgaven werkte de Bond mee :

- met de B.R.T., Zender Oost-Vlaanderen, voor de radiouitzendingen "Tipwijzer" van de zaterdagmorgen (mei, juni, juli en augustus 1974) over Wind- en Water-

- molens; Poppenspel vroeger en nu; Aardbeien- en Soete Besefeesten; Pierlala, levend en dood; de Fiertel in Ronse; Overzetten in Afsnee en op andere plaatsen, toeter en belleman; Paardeommegangen in de streek van Brakel en Vosselare; Muziekmaatschappijen; H. Bloedprocessie te Meigem; Gebak allerlei door heel de provincie; Begoniafestival te Lochristi en bloemencorso's; Balegemse steen en Scheldesteen, het bakken van miljoenste steen; Luchtballons in de stad Sint-Niklaas; Reuzen te Dendermonde; Jubilea van volksdansgroepen; Oude muziek-instrumenten in Hamme-Zogge en Wetteren-Boskant (R. van der Linden);
- met Radio Hilversum 2, uitzending TROS, Route A, Amusant wegwijz worden in Nederland, uitzending "Vanmorgen hoort u vanuit het Casino te Gent", april 1974 (R. van der Linden en G. Weze);
 - Met B.R.T. Brussel, in werkgroep "Huwelijk 1975", i.v.b. met het uitwerken van "Aspekten van het volksleven in Europa" (R. van der Linden);
 - Uitgave ter gelegenheid van het Folklorejaar 1974, "Erfgoed — Volksleven in België", uitgever Paul Legrain, Brussel, opgesteld door René Meurant en Renaat van der Linden(5).

Voordrachten

In de loop van het werkingsjaar 1973-1974 heeft de Bond volgende voordrachten ingericht:

- 18-11-1973: "Buitenlandse musea voor Volkskunde", met diaprojektie en tentoonstelling, door Dr. R. Haeseryn;
- 20- 1-1974: "Volksdevotie, offers en bedevaarten", met diaprojektie en tentoonstelling, door R. van der Linden;
- 17- 2-1974: "De Vlaamse kinderprenten met voorstellingen van kinderspelen", met diaprojektie en tentoonstelling, door Mevr. De Man-Verbeeck Micheline;
- 17- 3 1974: "Versiering van kermiskramen", met diaprojektie, door E. Muylleert;
- 28- 4-1974: "Le Puy-en-Velay, een vroeger bij uitstek kantcentrum van Frankrijk", met diaprojektie, door Mevr. Van Dijk-Vanhooren Lea;
- 15- 9-1974: "Appelterretabak in de Dendervallei, vroeger en nu", met diaprojektie, door M. Torrekens.

Publikaties

Wat de bijdragen in ons tijdschrift "Oostvlaamse Zanten" betreft, zal de verder gepubliceerde "Inhoud 1974" aantonen dat naar verscheidenheid en waardevolle inhoud werd gestreefd.

Behalve ons tijdschrift verzorgde de Bond nog volgende publikaties:

- Kursus 1e jaar Stropkant, herziene uitgave;
- Kursus 2e jaar Stropkant, herziene uitgave;
- Kursus 1e jaar Cluny, herziene uitgave;
- Kursus 2e jaar Cluny;
- Uit de geschiedenis van het Saffarke of Kogelflesje, door M. Van Wesemael (nr. I van de uitgaven "Uit het Gentse Museum voor Volkskunde), mit einer deutschen Zusammenfassung;

(5) Zie boekgespreking OVZ XLIX (1974) 25.

- Tweede katalogus "Recente Aanwinsten en Voorwerpen en Dokumenten uit de Reserves van het Gentse Museum voor Volkskunde (16 febr.-17 maart 1974), door Dr. R. Haeseryn;
- Katalogus "Herinneringen aan de Schooltijd" (20 april-26 mei 1974), door Dr. R. Haeseryn;
- Katalogus "Kantwerk herleeft in Gent", gehouden in de N.V. Bank van Brussel, Kouter 173, Gent (26 april-10 mei 1974), door M. Broeckhove;
- Katalogus "Gentse drukwerken uit de verzamelingen van het Gentse Museum voor Volkskunde (20 juli-1 sept. 1974), door Dr. R. Haeseryn.

Volkskundige enquête

Aan de volkscundige enquête over de votiefschilderijen in de kapel van O.-L.-Vrouw-Schreiboom te Gent, wordt door een reeks medewerkers actief gewerkt om deze unieke uitgave in 1975, het jaar van "GENT DUIZEND JAAR KUNST EN CULTUUR" te kunnen publiceren.

Alfons de Cockprijsvraag 1974

De inzendingen op de uitgeschreven prijsvraag 1974 worden op het sekretariaat verwacht tot en met 31 december 1974 (6).

Mededelingenblad

Ingevolge een beslissing van het Centraal Bestuur der Posterijen kan ons Maandelijks Mededelingenblad niet meer aan het tarief van dagbladen en tijdschriften worden verstuurd, hetgeen met zich brengt dat het tarief van 0,30 fr. op 4,00 fr. wordt gebracht. Om het contact met de leden te behouden heeft het Bestuur beslist de mededelingen enkel in verkorte versie te laten verschijnen. Wij verzoeken onze leden met deze beslissing, als gevolg van de stijging van de papier- en portiekosten, rekening te willen houden en de bij voorbaat vermelde data van manifestaties nauwkeurig te noteren.

De vergadering keurt het verslag goed.

3. Financiële verrichtingen 1973 door Mevr. S. Van De Velde-Smet, penningmeesters.

De ontvangsten voor het dienstjaar 1973 bedragen ongeveer 480.000 fr. In ronde cijfers is dit bedrag als volgt onderverdeeld.

Lidgelden	155.000 F	of 32 %	van de ontvangsten
Toelagen Staat, Stad	95.000 F	20 %	
Giften en advertenties	25.000 F	5 %	
Verkoop publicaties	55.000 F	11 %	
Kantklub	80.000 F	18 %	
Diverse : uitstappen, reizen, baten	70.000 F	14 %	
	480.000 F	100 %	

De uitgaven bedragen ongeveer 510.000 fr., of 30.000 fr. meer dan de ontvangsten.

(6) Zie OVZ XLIX (1974) 133.

De spreiding van die uitgaven is als volgt.

Secretariaat en Mededelingenblad	80.000 F	of 16 %	van de uitgaven
Tijdschrift en publicaties	240.000 F	48 %	
Kantklub	95.000 F	18 %	
Bibliotheek	25.000 F	5 %	
Voordrachten en studiereizen, uitstappen	58.000 F	11 %	
Studie en documentatie	12.000 F	2 %	
	<u>510.000 F</u>	<u>100 %</u>	

Uit de vergelijking van de percentages en de respectievelijke bedragen mogen we besluiten dat de financiële toestand gezond is. Het leeuwenaandeel van de uitgaven (84 %) wordt besteed aan wetenschappelijk en educatief werk.

Ten opzichte van voorgaand jaar hebben we 30.000 fr. geput uit onze reserve. In een nabije toekomst voorzien we een evenwicht te moeten behouden tussen inkomsten en uitgaven, zonder een beroep te moeten doen op onze reserve. Willen we het beheer van onze Bond gezond houden, dan dringen zich onsympathieke maatregelen op die een bepaald offer vragen van auteurs en redactieleden enerzijds; en een bepaalde tegemoetkoming vanwege de leden anderzijds. De Raad van Beheer heeft voor de volgende dienstjaren reeds beperkingen gedaan inzake uitgave van het Mededelingenblad en van Oostvlaamse Zanten. Vanwege de leden wordt ook een tegemoetkoming verwacht die enkel kan bestaan in een verhoging van het lidgeld. Dit voorstel zal straks ter bespreking worden voorgelegd.

De heren José Van der Plaetsen en Gustaaf van Audenhove, commissarissen voor het dienstjaar 1973 hebben de boekhouding nagezien. Uit hun verslag blijkt dat alle verrichtingen regelmatig waren ingeschreven en de bedragen overeenstemden met de boekhoudkundige bescheiden. Ingevolge hun bevindingen vragen we de financiële verrichtingen voor het dienstjaar goed te keuren.

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR HET BOEKJAAR 1973

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Incasso op 1-1-1973		Sekretariaat, kantoor behoeften,	
Postrekening	29.641	drukwerk en reiskosten bestuur	55.353
Bank-deposito	103.558	Uitbesteed werk	6.070
Kas	37.937	Propaganda	16.587
	<u>171.136</u>	Publikaties	242.639
Lidgelden	153.209	Kursussen (kantwerk)	95.644
Verkoop boeken, brochures en		Voordrachten, uitstappen en	
losse nrs. tijdschrift	54.944	reizen	47.731
Inkomgelden	3.470	Stat. vergadering	7.083
Deelneming groepsreizen	47.725	Studie en dokumentatie	11.611
Kursusgelden e.d.	80.287	Bibliotheek	25.236
Stat. vergadering	7.260	Regularisatieposten	4.834
Toevallige baten	24.449	Incasso 31-12-1973	
Giften	50.000	Postrekening	38.609
Studie en dokumentatie	1.717	Bank-deposito	101.256
Andere inkomsten	13.159	Kas	1.910
Staatssubsidie	44.707		<u>141.775</u>
Stad Gent	2.500		654.563
	<u>654.563</u>		

De vergadering keurt het financieel verslag 1973 goed.

BEGROTING 1975

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Lidgelden	190.000	Uitbestede werk	11.000
Advertenties	13.000	Kantoorbehoeften en materiaal	19.000
Verkoop, boeken, brochures, afz. nrs. tijdschrift	50.000	Sekretariaatskosten	30.000
Inkomgelden	2.000	Reiskosten bestuur	10.000
Groepsreizen	25.000	Drukwerk	20.000
Kursusgelden	50.000	Propagandakosten	14.000
Giften	67.000	Publikaties	250.000
Toevallige baten	20.000	Overige organisatie	5.000
Staatssubsidie	65.500	Bibliotheek	20.000
Prov. subsidie	15.000	Kursussen (kantwerk)	74.000
Gem. subsidie	2.500	Groepsreizen	20.000
	500.000	Manifestaties	15.000
		Spec. kosten	2.000
		Prijzen, geschneken	10.000
			500.000

De vergadering keurt de begroting 1975 goed.

De HH. Gustaaf Van Audenhove en Ing. José Vanderplaetsen worden als leden van de kaskommissie aangeduid voor het nazicht van de boekhouding 1974.

4. Verhoging lidbijdragen 1975.

De Bond is zoals de andere verenigingen willens nillens gedwongen de lidbijdragen vanaf 1975 te verhogen.

We menen dat wij niet verplicht zijn een verantwoording of verklaring van de noodzakelijkheid te geven. Iedereen weet dat de prijs van het papier, de basisgrondstof voor ons ons tijdschrift ontzaglijk en ontzettend steeg. De loonkosten in de grafische sektor verhogen bestendig sterker dan in de meeste andere sectoren.

Dank zij de grote inspanningen van het Bestuur kon ons tijdschrift nog dit jaar aan de oude lidbijdragen worden gepubliceerd. We veronderstellen dat eenieder deze inspanningen naar waarde weet te schatten.

Na rijp overleg stelt het Bestuur voor de lidbijdragen als volgt aan te passen :

gewoon lid	300 F	i.p.v. 250 F
gezinslid	100	75
gepensioneerde	250	200
abonnement	350	300
beschermlid	blijft	500
steunend lid en maatschappijen	blijft	1.000
in al de bedragen is de B.T.W. inbegrepen		
buitenland	400 F	i.p.v. 350 F

Deze prijzen zijn in verhouding laag voor het rijk geïllustreerd en wetenschappelijk tijdschrift Oostvlaamse Zanten dat u ontvangt. Wij vragen dan ook de nieuwe lidbijdragen goed te keuren.

Het voorstel wordt door de vergadering goedgekeurd.

5. Bedrijvigheid van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van november 1973 tot en met oktober 1974, door Gustaaf Weze, voorzitter van de Beheer-kommissie van het Gentse Museum voor Volkskunde.

Voor de kantwerkstersklub is 1974 een belangrijk jaar geweest. Was 1973 merkwaardig door een indrukwekkend lustrum, dan is 1974 hoogstaand door het bezoek van Hare Majesteit Koningin Fabiola. Het bezoek was gepland in het lustrumjaar, maar kon pas op 28 januari 1974 plaats vinden. Er kwam een tentoonstelling tot stand om hare Majesteit een idee te bieden van het kantwerk in Gent. Daar lag immers het hoofddoel : de Koningin vertellen en aantonen dat kantwerk in de Arteveldestad ten overstaan van de Koninklijke Familie en van onze Stad van vérstrekkende historische betekenis is. Tegelijk wilden we benadrukken, dat thans deze pure volkskunst verder leeft, door de belangstelling van ons Vorstenhuis en door de werking van de Sint-Katelijneklub. De uitgave van Maurits Broeckhove "De Gentse Kant" en het artikel in ons orgaan, blz. 42-48 van de huidige jaargang, leveren een omstandig relaas.

De werkvergaderingen 1974.

Onze werkvergaderingen voor het aanleren van kantwerk steunen op de stelregel van de ondervinding. Aldus kwamen in de loop van de leerjaren vier kursussen tot stand, uitgaven van onze Bond, een 1e en een 2e jaar Stropkant en een 1e en een 2e jaar Clunykant.

De leden van de klub, automatisch lid van de Koninklijke Bond, komen, met uitzondering van de vakantiemaanden, elke maand op een zondagmorgen naar het museum, waar de lesgeefsters richtlijnen verstrekken en lessen geven. Bij het aanleren van kantklossen hoort dan een oefening thuis, het bijhouden van een werkboek, dat alle aantekeningen en de reeks oefeningen bevat. De leden kunnen u, in verhouding met hun vrijetijdsmogelijkheden en hun goede smaak, kunstzinnige exemplaren van werkboeken voorleggen. Zodra de leerlingen vorderingen maken, verkrijgen ze vrije oefeningen. Dergelijke oefeningen leveren, naast de opgelegde huistaak, gebeurlijk een volledig afgewerkt stuk. Met fierheid mogen we dergelijke getuigenis afleggen : na een lesjaar leggen sommige leden zulkdanig initiatief en kunde aan de dag, dat ze reeds zelfgemaakte kantjes aanwenden voor hun kledij of voor fantasiestukjes.

De dames die zich onbaatzuchtig inzetten om het kantwerk aan te leren, zijn gegroeid in de geest en uit de werking van de kantklub : negen lesgeefsters, met name : Mevr. VAN DIJK, Mej. PINTELON, Mej. VAN POECK-DE KNYF, Mevr. DE SCHRIJVER, Mevr. BAETEN, Mevr. PEETERS, Mej. DE SMET, Mevr. COCRIAMONT en Mevr. LEJEUNE.

Het Bestuur van de Bond drukt zijn diepe erkentelijkheid tegenover hen uit, echt en oprecht.

Proefflessen

De proefflessen hadden plaats in november 1973, de periode van de autoloze zondagen. Ondanks dit was geen enkele belangstellende afwezig.

Door de proefflessen bestaat de kans voor degenen die in januari 1974 kantwerk willen aanleren, van zich vooraf in te oefenen. Hun aantal is beperkt tot veertig. Ze krijgen tijdens de beginperiode het materiaal van het Museum in bruikleen.

Het materiaal

Het vereiste materiaal kunnen de kantwerksters in het Museum zelf bekomen. Het is uitsluitend voor de leden van de Sint-Katelijneklub bestemd. De Bond levert een

grote inspanning om alles keurig geleverd te krijgen en om er de vereiste fondsen aan te besteden. Het is een hele organisatie als dusdanig. Thans geven we de hele verkoop en schikking in de handen van Mevr. Lejeune bij wie de leden terecht kunnen. Het betekent alleszins een belangrijke tegemoetkoming vanwege de Bond.

Het ligt voor de hand, dat niemand verplichtingen heeft jegens de Bond en zich zijn materiaal aanschafft waar hij/zij wil.

In januari 1974 heeft de Nationale Kommissie voor de Kant een tentoonstelling gehouden onder het motto "Opnieuw naar het Kantwerk". Mevr. VAN DIJK vertegenwoordigde er de kantklub bij de openstelling.

Kantwerkstersmesdag

Voor de tweede keer hebben de leden hun Kantwerkstersmesdag gehouden, ditmaal op drie maart 1974, in het Groot Begijnhof te Sint-Amandsberg. Zij brachten er, onder leiding van E.P. Luyts, directeur, een bezoek aan de kerk, het begijnhof en het museum. Nadien schoven de aanwezige leden aan voor een gezellige en lekkere koffietafel.

Op 28 april gaf de lesgeefster Mevrouw Van Dijk een voordracht met prachtige dia's en fel gewaardeerde uitleg over haar reis naar het Franse stadje Le Puy-en-Velay, hoofdstad van het departement Haute-Loire.

Op 10 mei richtte het Kultureel Komitee van de Bank van Brussel op de Kouter te Gent, in samenwerking met de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, een tentoonstelling in, onder het motto: "Kantwerk herleeft te Gent". De bezoekers bewonderden prachtig kantwerk uit privaat bezit, ook fijnzinnige stukken van de leden van de St.-Katelijneklub en Gentse kant van de Kongregatie van de EE. ZZ. O.-L.-Vrouw Visitatie. Tijdens de expositie van 26 april tot 10 mei hebben verscheidene leden van de St.-Katelijneklub dagelijks getoond hoe kantwerk beoefend wordt.

De Gentse Feesten.

Ze waren alweer een waar festijn voor de leden van de kantklub. Verschillende onder hen hebben elke morgen op het kantkussen gewerkt. De belangstelling was enorm. Achttien belangstellenden schreven zich in voor het nieuwe jaar. In juli en augustus hadden vrije bijeenkomsten plaats. De werkvergaderingen werden dan geschorst.

In het kader van de festiviteiten 100 jaar Begijnhof te St.-Amandsberg hebben verschillende kantwerksters o.a. Mevrouw L. Van Dijk, Mej. Van Poeck-De Knyf en Mej. De Smet er onze kantklub vertegenwoordigd en hebben nog gepresteerd in verschillende tijdstippen van het jaar.

Tijdens de Internationale Jaarbeurs van Vlaanderen verzocht het Ministerie van Middenstand om een kantwerkster in de stand "Allerlei ambachten", te willen optreden. Mevrouw Van Dijk nam tweemaal de taak op zich om er de kantklub te vertegenwoordigen.

Tijdens het festival 1.000 jaar Ekkergem in april hebben een paar leden van de kantklub de beoefening van het kantklossen gedemonstreerd.

De cursus 1975.

Het totaal ledenaantal zal volgend jaar opnieuw het honderdtal overschrijden. Daar staan reeds vijftig kandidaten op de wachtlijst voor 1976.

U hebt het reeds gelezen: kantlessen steunen op ondervinding. Tot op heden stonden Stropkant en Cluny op het programma. In de toekomst treedt er verandering in.

Vanzelfsprekend luisteren wij naar de wensen van onze leden. In de maat van het mogelijke en noodzakelijke geven we er gevolg aan. Bij sommigen ontstond de drang naar grotere variatie in het kantwerk. In gemeenschappelijk overleg hebben de leermeesteressen en de Beheerraad van de Bond dit verlangen onderzocht. Het geven van een ander soort kant vergt enorme voorbereiding. De oplossing bestaat erin, dat 1e en 2e jaar Stropkant zouden behouden blijven, dat 1e en 2e Cluny worden gebundeld tot één jaar Cluny. Aldus komt het vierde en laatste jaar vrij. Tijdens het eerste halfjaar zou Russisch kantwerk op het programma staan, tijdens het tweede halfjaar Modern kantwerk. Mevrouw Van Dijk stelt de vereiste kursussen daarvoor samen. Wij hopen ze op tijd klaar te krijgen. Voortaan zullen vier leerjaren een volle cursus van kantwerk omvatten: twee jaar Stropkant, één jaar Cluny, en één jaar Russisch en Modern samen.

Scheiden van een prestatie die men gaarne levert, geschiedt lastig. Dat blijkt het geval bij leden, vooral bij enkele die in 1975 het laatste jaar ingaan. De wens bestaat een klub van oudleden te stichten, waar ze op bepaalde tijdstippen van het jaar zouden kunnen samenkomen om een en ander kantwerkstersprobleem te bespreken. De activiteiten van Bond en Museum zijn veelvuldig, zodat niet terstond een antwoord kan verstrekt worden. Vraag en wens vergen een degelijk onderzoek. We verzekeren ten stelligste dat alles in het werk wordt gesteld om zo goed en gunstig mogelijk te handelen.

Tot slot: de maandelijks verslagen van de werkvergaderingen en al de activiteiten zullen getrouw in het Mededelingenblad verschijnen. Aldus kunnen we de historiek van de kantklub op de voet volgen en mee beleven.

6. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1973 tot september 1974, door Dr. R. Haeseryn, bibliothecaris.

De bibliotheekzittingen blijven op zondag een vaste traditie. We constateren een verschuiving van het bibliotheekbezoek naar de weekdays, wat pas na afspraak mogelijk is.

Het aantal bezoekers bereikte in dit werkingsjaar 412. Aan zowat vijftig ingeschreven lezers werden 476 boeken, tijdschriftnummers, clichés, foto's of bundels in leen gegeven. Als onderwerpen kwamen regelmatig aan bod: Almanakken, Antiek, Geschiedenis van de Geneeskunde en Volksgeneeskunde, Gent, Heiligenverering, Kleding en mode, Mannekenbladen en Oude fotografische platen, Volksliederen, Prentkaarten en de Gentse Wegwijzers. Zeer nuttig blijken nog steeds de lopende tijdschriften, die door uitstalling op de leesplanken onder de directe belangstelling van de bezoekers worden gebracht.

Het boekenbezit is opnieuw aangegroeid. Tot eind september 1974 konden we 440 nummers aan de bibliotheek toevoegen waaronder enkele aanvullende tijdschriftencollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncorporeerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de leden bruikbaar is geworden. Onder de opgenomen werken signaleer ik speciaal de delen 6 tot 8 van de Grote Nederlandse Larousse Encyclopedie (GNLE), de jongste afleveringen van Woordenboek der Nederlandse Taal, een nog steeds te weinig door volkskundigen geraadpleegde bron, de heruitgave van Alph. WAUTERS, *Histoire des Environs de Bruxelles*, (reeds 10 delen) waarbij de tekst uit 1855 overvloedig werd geïllustreerd met vele nieuwe en recente foto's, en een tiental delen van *Tablettes de Flandre* (Brugge 1948 en volg.).

Opnieuw werden een twintigtal bladzijden met lijsten van de nieuwe aanwinsten in het mededelingenblad opgenomen. De boeken worden vermeld in de vorm van een signalerende bibliografische notitie met aanduiding van de lemmata van de onderwerpen waaronder ze in de systematische catalogus voorkomen. Een stimulans voor de gebruikers!

De collecties van de bibliotheek zijn aangegroeid door schenking en ruil van boeken, affiches, tijdschriftnummers, bidprentjes, feestprogramma's, prentbriefkaarten (zowel wenskaarten als ansichtkaarten), menu's, grafische documenten en kiespropaganda. Het is met vreugde dat we de vele schenkers, zowel particulieren als instellingen, in alfabetische orde opsommen en danken voor hun waardevolle giften: **Mej. A. Begodt**, de heren **A. Bracke**, **M. Broeckhove**, **J. Clauwaert**, ere-burgemeester **E. Claeys**, **Mevr. Coryn-Pesant**, de erven **Creyf**, de heer **M. Daem**, de erven **Prof. P. De Keyser**, de heren **F. De Moor** en **G. De Puydt**, **Mej. H. De Poorter**, **Mej. M. J. De Smet**, de Heer en Mevrouw **J. De Vriendt-Mores**, de heren **A. De Vos** en **G. Dieperinck**, **Het Gemeentekrediet van België**, de **Gidsenbond van Oost-Vlaanderen**, **Mevr. en Dr. R. Haeseryn**, de heer **G. Hebbelynck**, de **Heemkring Lokeren**, de heren **M. Heins**, **A. G. Homblé**, de erven **Hublé**, de **Kon. Acad. voor Nederlandse Taal- en Letterkunde**, de **Kon. Bibliotheek te Brussel**, de **Kon. Commissie voor Monumenten en Landschappen te Brussel**, de **Kon. Musea voor Schone Kunsten te Antwerpen en te Brussel**, **Mevrouwen Martou en Mestdagh**, het **Ministerie van Ndl. Cultuur**, de heer **J. Mulert**, het **Musée de la Vie Wallone**, **Oesterreichischer Verein für Volkskunde**, **Mej. Pintelon**, het **Provinciaal Bestuur van Henegouwen en van Oost-Vlaanderen**, de heren **D. Remue** en **J. Rieux**, **Mevr. Roegijs**, de heren **G. Rouquart** en **Schatteman**, **Mevr. J. Siromahova** (Bulgarije), **Mej. J. Somers**, de heer **M. Steels**, de **Tiroler Kulturreferent**, de **Universitaire Stichting**, de heer **F. Van Bost**, **Mevr. Van Caeneghem**, de heren **G. Van Damme**, **R. E. Van Damme** en **R. van der Linden**, **Mevr. L. Van Dijk**, de heer **J. Van Efferterre**, de erven **R. Vankenhove**, de heren **Van Audenhove**, **G. Van Peteghem**, **M. Van Wesemael**, **A. Verbeke**, **G. Weze** en **E. Hr. Winnepenninx**.

De bibliothecaris heeft zich inzonderheid beziggehouden met het bibliografisch beschrijven van de boeken, het groeperen per onderwerp van boeken voor de reserves en het indelen van de binnengekomen collecties. Bij de organisaties van de bibliotheekzittingen op zondag werd hij geholpen door enkele welwillende leden, de heren **G. Van Peteghem**, **M. Daem** en **W. Haeseryn** en de juffrouwen **G. Bocklandt** en **L. Haeseryn**, die we hier van harte danken. Met behulp van schrijfkrachten kunnen de fiches van de geïncorporeerde boeken regelmatig worden overgetikt en geklasseerd.

Er werd een aanvang gemaakt met de beschrijving van onze collectie polychrome prentjes, de zgn. posekens, emblemekens en chromo's, die zich in de reserve bevonden. Ze worden daarbij uitgebreid gelemmatiseerd en de fiches met lemmata zijn verwerkt in het systematische kaartsysteem van de museumcollecties. Een 100-tal muziekpartituren (oude aria's en composities) werden geïnventariseerd en gelemmatiseerd op componisten, zangers en uitgevers.

De collectie prentkaarten werd druk geraadpleegd. Door een reeks schenkingen en door ruil kon die collectie alweer aanzienlijk worden uitgebreid. Thans zijn er 44 kaartenbakjes met elk ongeveer 600 kaarten toegankelijk voor de onderzoekers. De eigenlijke ansichtkaarten zijn geografisch geklasseerd per land, per gemeente en bij de Gentse kaarten nog eens per plaatsnaam of per gebeurtenis (zoals b.v. Wereldtentoonstelling, Stoeten of Floraliën). De gelegenheidskaarten werden per onderwerp, alweer alfabetisch, geklasseerd. Onderwerpen die vooral konden worden gestoffeerd zijn Eerste Communie, Kinderen, Vrouwen (in allerlei toiletten), Spotkaarten, Sprookjes, Kerstdag, Nieuwjaar, Pasen, 1 April. Kaarten over « Nieuwjaar vroeger en nu » werden tijdelijk tentoongesteld in een toonkast in het Museum voor Volkskunde.

Een aantal nieuwe stereokaarten, dat zijn dubbele prentkaarten met het oog op het bekijken door een der voorlopers van de viewmasters, konden aan de bestaande collectie worden toegevoegd.

De Bond is ten zeerste erkentelijk voor alle medewerking en hulp bij het bruikbaar maken van de iconografische collecties en dankt in dat verband van harte **Mevr. J. De Vriendt-Mores**, **Mevr. M. De Man-Verbeeck**, **Mej. G. Bocklandt** en de **Hr. A. Van den Bulcke**.

De Bibliotheek heeft meegewerkt aan de tentoonstelling « Gentse Drukwerken » in juli-augustus 1974 door het exposeren van enkele van haar oudste Gentse almanakken.

De inrichting van de bibliotheek werd dit jaar aanzienlijk verbeterd door het aanbrengen van twee grote gesloten kasten en vier open boekenrekken. We zijn de stedelijke technische diensten van de Monumentenzorg, onder leiding van de heren Baetslé en Van Belle, daarvoor veel dank verschuldigd.

Het leven van onze bibliotheek hangt af van de medewerking van de leden van de Bond. Ik weet dat die medewerking, in de vorm van schenking, ruil of materiële hulp, even groot zal blijven. Ik mag besluiten met de constatering dat de bibliotheek een vaste waarde is geworden in het leven van de Bond en dat ze haar taak n.l. de leden wetenschappelijk dienstbaar zijn bij hun volkskundige arbeid of belangstelling, nog steeds naar best vermogen vervult.

7. Activiteit van het Museum voor Volkskunde van oktober 1973 tot en met september 1974, door Dr. R. Haeseryn, conservator.

Een van de permanente taken van het dagelijks bestuur van het museum en van de Beheercommissie voor het Museum voor Volkskunde bestaat erin door volgehouden **informatie** en **propaganda** het Gentse museum ruimer bekend te maken. De tweekleurige, geïllustreerde Nederlandse folder over het museum en regelmatig communiqués in de onderscheiden communicatiemedia (pers, T.V. en radio) zijn daarvoor uitstekende middelen. Het bezoek van Hare Majesteit Koningin Fabiola en haar gevolg was een grote stimulans voor de leiding van het museum en de aanleiding voor vele mensen om ook het voor hen nog onbekende museum te bezoeken.

In de Internationale Jaarbeurs voor Vlaanderen was de stand gewijd aan **Gentse drukwerken** uit de collecties van het museum. De oude drukpers van **De Gazette van Gent** was er opgesteld en daarop werden ter plaatse afdrucken vervaardigd van volksprenten uit het Fonds Vanderhaegen. Grote dank gaat naar de Directeur van de Stedelijke Technische School en de Heer Cocriamont, die zich hebben ingespannen om de drukpers drukvaardig te maken. De Heer G. Rouquart zorgde voor een aangepast en creatief toezicht. Het Propagandacentrum voor Gas en Elektriciteit van de Stad Gent (Graaf van Vlaanderenplein) heeft het gehele jaar door een vitrine gewijd aan het Museum met mooie foto's en typische voorwerpen, dit alles in het licht van het « Jaar van de Folklore ».

Deze enkele vormen van volgehouden propaganda, samen met het feit dat meer en meer leden van onze Bond zich nauwer betrokken voelen bij de werking van het museum, heeft zeker vruchten afgeworpen. Van oktober 1973 tot september 1974 bezochten 66.603 personen het museum, wat ten opzichte van de vorige overeenstemmende periode 13.406 bezoekers meer is. In de periode van 20 tot en met 29 juli 1974, tijdens de Gentse feesten had het museum 16.317 bezoekers (3787 meer dan de vorige periode). Naast het ontspanningsprogramma waren er de vogelpik- en teerlingspelwedstrijden en demonstraties van kantwerken en kaarsgieten.

De grote aangroei van het bezoek is o.i. ook toe te schrijven 1°) aan de nationale propaganda door het Commissariaat-Generaal van Toerisme in het licht van het « Jaar van de Folklore » (ons museum staat uitvoerig vermeld in de brochure over de volkskundige musea) en 2°) aan de tentoonstelling « Herinneringen aan de Schooltijd », die vele schoolkinderen naar het museum heeft gebracht. De 86 poppenspelvertoningen door het Spelleke van Folklore lokten 21.020 toeschouwers (6330 meer dan vorig jaar). Het gezelschap speelde nieuwe stukken, waarin de titels luiden: **Kriekske, Zilvervleugeltje, Manneke Maan, De Spookkoets, Het roze Varkentje, Vdertje eik, Lachen met de Reus, De Witte Prins en De Zwarte Dame, Het Meisje met het gouden Haar, Chu-Chan-Wang.**

De zo grote verhoging van het aantal kijklustigen voor het poppenspel is te danken aan de organisatie vanaf januari 1974 van een zgn. « open poppenspelvertoning » op woensdagmiddagen. Een aantal scholen hebben dat ingeschakeld in hun socio-culturele activiteiten. Het groepsbezoek aan het museum is dit jaar eveneens aanzienlijk aangegroeid. Niet minder dan 437 groepen (117 meer dan vorig jaar) deden ons museum aan, waaronder vele Gentse en Oostvlaamse scholen en heel wat buitenlandse groepen waaronder een Kweekschool uit Amsterdam, de groep « Up with People », de R.K.MAVO Boksmeer, het stedelijk Gymnasium uit Arnhem, een groep Japanse reisagenten, het Athenée Royal uit Lille (Frankrijk), een groep Oekraïense landbouwingenieurs, het Edith Stein College te Den Haag, Oekraïense ingenieurs gas en elektriciteit, de Middelbare Gemengde School Nijmegen, de Normanton Country Secondary School Yorkshire, Zweedse reisagenten IATA, de St.-Bernardusschool Oude Gastel, de Basisschool uit Nieuwe Tonge, Duitse studentengroepen uit Dresden en uit Keulen, de Trinity House School (London), het Willem van Oranjecollege te Waalwijk, de Ecole Sainte Thérèse te Lille (Frankrijk), de High School uit Newcastle, de Rosherville School Gravesend (Kent) en de Niedersächsischer Psychologenverband.

Onder de museumcollega's, die het museum bezochten vermelden we Mevr. Jetchka Siromahova (Ruse, Bulgarije) vertegenwoordigers van de ethnografische verzamelingen uit Polen, Bratislava en Budapest en Mevr. E. Vitova, medewerkster aan het Centrum voor Volkskunst en de Hr. J. Filek, adjunct-directeur van de afdeling Schone Kunsten bij het Ministerie van Cultuur te Praag.

Ten behoeve van de bezoekers werden de Nederlandse, Franse en Engelse kleine gidsen aangepast aan de huidige toestand. Ze zijn nog voorlopig in gestencilde vorm, maar de bezoekers ontvangen erbij een geïllustreerde folder.

Over het museum verscheen een interview met ondergetekende in De Gentenaar van 19 juli 1974 onder de titel « Gents Museum voor Volkskunde verwacht veel bezoek ». In de viertalige folder « Folklore Oost-Vlaanderen » uitgegeven door de Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen is een geïllustreerde bladzijde aan ons museum gewijd.

Ons bestuurslid de Hr. L. Hoste publiceerde in het tijdschrift Landeigendom juni 1974 p. 228-231 een bijdrage over ons museum. De conservator publiceerde in het Driemaandelijks Tijdschrift van het Gemeentekrediet van België nr. 109 (juli 1974) p. 165-176 (ook in Franse vertaling) een rijk geïllustreerd artikel, getiteld « **Het Museum voor Volkskunde in het Kinderen-Alijnsospies te Gent** ». De conservator hield begin 1974 in het museum een voordracht over « Wat is Volkskunde » ten behoeve van de Oostvlaamse Gidsenbond, waarbij de volkskundige betekenis van onze museumvoorwerpen werd aangetoond.

* * *

De voorstelling van de collecties wordt steeds verbeterd. Met het oog op een betere beveiliging tegen ontvreemding werd glas geplaatst vóór te gemakkelijk bereikbare voorwerpen. De tentoonstellingszolder wordt thans gebruikt voor tijdelijke tentoonstellingen. Daardoor was het nodig de afdeling kantwerk en kantwerksters onder te brengen op de benedenverdieping van de oude slagerij (eerste kamer).

In de tweede kamer vond een keuze uit de verzameling fotografie een plaats evenals de uurwerkmakerij, die een andere ruimte diende te krijgen door het permanent in bruikleen verwerven van een drukpers van de Gazette van Gent. We danken nogmaals de Heer Lic. A. Van den Kerkhove, conservator van de Oudheidkundige Musea van de stad, voor zijn nuttige bemiddeling.

De uitbreiding van ons museum en het sterk vergrote bezoekerstal brachten alweer de behoefte mee aan meer prestaties van de suppoosten. Het aantal medewerkers aan de bewaking, het onderhoud en de restauratie van het museumbezit diende te worden verhoogd tot dagelijks drie personen.

De aangroei van het museum was groot. Hij gebeurde door aankoop maar overwegend door schenkingen van vele voorwerpen en documenten, waarover regelmatig verslag wordt uitgebracht in het Mededelingenblad van de Bond. Daarin worden de namen van de schenkers vermeld en een beknopte beschrijving opgenomen van de geschonken realia en iconografica. Graag dank ik hier nogmaals de vele personen, leden en niet-leden, die aan het museum de getuigenissen van het dagelijkse leven van onze voorouders en van onze tijdgenoten toevertrouwen. Hun vroeger bezit wordt opgenomen in het patrimonium van de hele Vlaamse gemeenschap en wordt daardoor bron voor de volkskundige wetenschap. Zij mogen ervan overtuigd zijn dat de waardering voor hun schenkingen ook ondermeer blijkt uit de wetenschappelijke verwerking van de voorwerpen en dokumenten, waardoor ze na eventuele herstelling of onderhoud toegankelijk worden voor raadpleging, onderzoek en studie.

De verwerking volgens de in het verslag 1973 geschetste methode en de vloed van aanwinsten hebben tot gevolg dat de conservator alleen die activiteit niet kan bijhouden. De in 1972 opgerichte werkcommissie heeft onder leiding van de conservator die taak op zich genomen. Tijdens een aantal werkvergaderingen konden dit jaar niet minder dan 514 museumreeksen (ruim 700 stukken) worden behandeld en daarnaast werden een hele reeks vroeger opgemaakte inventariskaarten gelemmatiseerd. We betuigen hierbij onze grote dank aan Mevr. R. De Vriendt-Mores, Mej. N. Ouvrein, Mevr. De Man-Verbeeck, Mej. H. Colle, Mej. God. Van Geertruyen en Mevr. Van Caeneghem, wijlen de Heer J. Pieters en de heren G. Van Peteghem, M. Heins, E. Muyliaert, M. Daem en A. Vanden Bulcke die geregeld aan de werkcommissie deelnemen. Op die wijze doet onze Bond wel degelijk aan kadervorming en bijscholing. Het zelf manipuleren van voorwerpen en dokumenten volgens een welbepaald plan is uitermate instructief. We doen een beroep op alle leden, ook hieraan mee te werken. Mevr. **R. De Vriendt** houdt geregeld de beschrijving van de nieuw verworven penningen bij, waarvoor een gelijkaardig kaartsysteem als bij de andere musealia bestaat. Door toedoen van Mej. God. Bocklandt en Mevr. R. Haeseryn konden de gelemmatiseerde inventariskaarten regelmatig worden uitgetikt. Voor het klasseren van de fiches in een aangepast klasseermeubel zorgden Mej. L. Haeseryn en de Hr. W. Haeseryn. De Heer M. Heins vernieuwde de toonkast over Gentse stadsgezichten, aan de hand van foto's van etsen van Armand Heins, gemaakt volgens een nieuw procédé. Kunstschilder G. Langie zorgde voor een nieuwe lijst voor zijn kunstwerk « Klokke Roeland ».

Volgende exposities kenden een meer dan bevredigend succes :

- van 13 oktober tot 30 november 1973 een tentoonstelling ter gelegenheid van het eerste lustrum van de kantwerkstersclub getiteld **KANTWERKSTERS EN KANTWERK HERLEVEN! LEVENDE VOLKSKUNST(7)**;
- van 9 tot 22 december 1973 groepstentoonstelling plastische kunst van de Kon. Maatschappij **KUNST EN KENNIS 1973**;
- van 16 februari tot 17 maart 1974 tweede tentoonstelling « **RECENTE AANWINSTEN EN VOORWERPEN EN DOKUMENTEN UIT DE RESERVES VAN HET GENTSE MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE** » met ondermeer een honderdtal penningen uit onze speciale collectie, met nieuwjaarswensen en fotografisch materieel uit de gewezen studio E. Barbaix(8);

(7) Catalogus samengesteld door M. BROECKHOVE met feestrede door G. WEZE « De Toekomst van het Kantklossen ligt in de Overlevering » en een Ten Geleide over de Gentse Kant door Lic. R. VAN DER LINDEN (18 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 1 kleurfoto en 3 ill.). Uitg. Kon. Bond OVl. Volksk., Museum voor Volkskunde Gent, 1974; prijs: 50 F. Zie ook **Oostvlaamse Zanten** jg. 48 (1973) p. 218-227.

(8) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN met een Ten Geleide door Lic. R. VAN DER LINDEN (22 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 5 ill. Uitg. Kon. Bond OVl. Volksk., Museum voor Volkskunde Gent, 1974; prijs: 40 F.

- van 20 april tot 26 mei 1974 « HERINNERINGEN AAN DE SCHOOLTIJD », waarin een schoolklasje ca. 1925 was gereconstrueerd(9);
- van 20 juli tot 1 september 1974 « GENTSE DRUKWERKEN UIT DE VERZAMELINGEN VAN HET GENTSE MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE » met houtblokken uit het Fonds Van der Haeghen, almanakken, kiesbladen, affiches en karikaturen en adreskaarten van Gentse drukkers(10).

Aan elke tentoonstelling heeft de T.V. een kort programma gewijd. De pers besprak uitvoerig de verscheidene exposities.

* * *

Ook dit jaar werd op het patrimonium van het museum een beroep gedaan door diverse verenigingen en instanties voor het aanvullen van tentoonstellingen buiten het eigenlijke museum en zelfs door particulieren. In de voorbije werkingsperiode werd als volgt meegewerkt aan manifestaties, tentoonstellingen en andere gebeurtenissen :

- aan een tentoonstelling in het museum « Kamp van Beverlo » (1 oktober tot eind 1973) met een foto van de Gentse Burgerwacht;
- aan de tentoonstelling **Schatten op Zolder** (5 en 6 oktober 1973) te Laarne met een verenigingsvlag en voorwerpen over pijp en tabak;
- aan een tentoonstelling in het museum van Doornik (12 tot 20 oktober 1973) georganiseerd door de Havendienst van Gent met houtblokken, een uithangbord en een koekprent;
- aan een tentoonstelling te Gent georganiseerd door BOMAT (20 tot 28 oktober 1973) met oude werktuigen voor houtbewerking;
- aan de firma Balliu te St.-Amandsberg (3 tot 12 december 1973) met een zethamer uit de tingieterij;
- aan het N.T.G. te Gent (februari 1974) met een 19e-eeuwse akkordeon;
- aan het Stadsarchief te Gent voor een tentoonstelling « Herinneringen aan Gent en Willem I » (21 februari tot 24 maart 1974) met een scheepsmodel « De Commerce van Gent » en twee gedenkpenningen;
- aan de Federatie voor Toerisme in Oost-Vlaanderen voor een stand in de Lentebeurs te Gent (15 tot 24 maart 1974) met marionetten, Gentse typen en koekprenten;
- aan de tentoonstelling « Gentse kant herleeft » in de Bank van Brussel te Gent (30 maart tot 22 april 1974) met kantwerk;
- aan de tentoonstelling **1000 jaar Ekkergem** te Gent (18 tot 28 april 1974) met een vlag van de mij. Koolkappers, teerlingbak en weesjongensmannequin;
- aan de etalage van de Firma Modalina te Kortrijk tijdens de etalagewedstrijd van 5 tot 20 april 1974 met voorwerpen in verband met mode;
- aan de tentoonstelling « Kantwerk en Kantwerksters » te Beveren (27 april tot 12 mei 1974) georganiseerd door de Heemkundige Kring Het Land van Beveren, met cursusboeken en een oud werkboek over kant;

(9) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN met een Ten Geleide door G. G. WEZE « Om en rond de school vanuit Volkskundig Oogpunt » (III + 19 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 6 ill.). Uitg. Kon. Bond Ovl. Volksk., Museum voor Volkskunde Gent 1974; prijs: 40 F.

(10) Catalogus samengesteld door Dr. R. HAESERYN met een Ten Geleide door M. VAN WESEMAEL en een register op de Gentse drukkers (III + 26 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 7 ill.). Uitg. Kon. Bond Ovl. Volkskundigen, Museum voor Volkskunde, Gent 1974.

- aan de tentoonstelling « De Magie van het Poppentheater (6 mei tot 9 juni 1974 te Brussel in tentoonstellingszaal De Tinne Pot (Kredietbank, Grote Markt) met marionetten en attributen van het Spelleke van de Muide en het Spelleke van Folklore;
- aan de tentoonstelling « Keere Weerom Reuske Reuske » te Deinze (31 mei tot 16 juni 1974) georganiseerd door de Kunst- en Oudheidkundige Kring met documentatie over Oostvlaamse reuzen;
- aan de Drongense kunstmarkt op 9 juni 1974 met onze kaarsegietersinstallatie;
- aan de tentoonstelling « Volksdevotie » (15 tot 23 juni 1974) georganiseerd door het Documentatiecentrum voor Streekgeschiedenis Oost-Oudburg te St.-Amandsberg, met volksreligieuze voorwerpen en documenten;
- aan de inrichting van de restaurantzaal van Holiday Inn tijdens de Gentse feesten 1974 met een fiets, plattebuiskachel, macaronkast en oude reclames;
- aan de tentoonstelling « Grepen uit de Geneeskunde en de Volksgeneeskunst » te Heeze (Nederland) van 16 augustus tot 1 september 1974 met de compositie over Sequah en het affiche Pillen St.-Rochus Ouden Hoest;
- aan de beurs te St.-Martens-Latem (15 augustus 1974) ter gelegenheid van 1050 jaar St.-Martens-Latem met een oude draisine;
- aan de tentoonstelling **Oud-Ledeberg** (22 augustus tot 1 september 1974) georganiseerd door het Davidsfonds Ledeberg met penningen en voorwerpen over Ledeberg;
- aan de tentoonstelling **100 jaar St.-Pieters-Buiten** (29 augustus tot 21 september 1974), georganiseerd door de Generale Bankmaatschappij Congresaan, met documenten over de « Boerkens van 't Zieklien »;
- aan de etalage van D en D-reizen te Gent (september 1974) met de vlag « De Werklieden der Gentsche Vlasmaatschappij »;
- aan de tentoonstelling « Schaerbeek en Fleurs » (6 tot 8 september 1974), georganiseerd door de Belgian Flower Arrangement Society, met een miniatuurweefgetouwtje;
- aan de toeristische tentoonstelling Oost-Vlaanderen te Rijsel (september 1974) verzorgd door de Federatie van Toerisme in Oost-Vlaanderen met diverse volkskundige voorwerpen en foto's;
- aan de etalageweek « Gent 1900 herleeft » (september 1974) georganiseerd door de Dekenij Nederkouter.

In het boek van Jaap Van der Merwe « Ge zijt kanalje, heeft men ons verweten. Het proletariërslied in Nederland en Vlaanderen » (Bruna, Utrecht 1974) komen vier reproducties voor van foto's uit onze collectie Fonds Van der Haeghen.

Vele voorwerpen ca. 1850 werden uitgeleend door de filmploeg van de BRT voor de opnamen te Lier van Ernest Staes in september 1974.

Het museum werd dit jaar opnieuw gebruikt als decor en kader voor televisieopnamen zoals voor de hulde aan John Bultinck (Kijk en Kook) in oktober 1973 en voor de jeugduitzending De Juwelen van Keizer Karel (september 1974). Ook de Volksdanscentrale voor Vlaanderen hield in de loop van de zomer zeven openluchtreünies op de binnenplaats van het museum.

Op zondag 28 april had in het museum de Meiboomplanting plaats ter gelegenheid van het zilveren jubileum van de Gentse Volksdansgroep « Dulle Griet » en in aanwezigheid van de Nederlandse Volksdansgroep De Achterbroekse Folkloredansen uit Ruurlo (Gelderland).

* * *

Een laatste aspect van de wetenschappelijke bedrijvigheid van het museum mogen we noemen het deelnemen aan het wetenschappelijk verkeer. Aan een hele reeks vorsers werd op hun aanvraag wetenschappelijke informatie verstrekt over onze collecties of volkskundig advies verstrekt: aan de Hr. G. Homblé, die de volksgeeneeskundige voorwerpen onderzocht, aan Lic. A. Van de Kerkhove, conservator Bijlokemuseum, die grondig onze collectie tin bestudeerde; en voorts aan de Hr. Johan David van het Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis te Leuven, aan de Hr. A. Daelman van het Secundair St.-Lukasinstituut te Brussel, aan de Hr. Adriaan Linters van het secretariaat Tentoonstelling Industriële archeologie 1975; aan Lic. W.P. Dezutter van het Stedelijk Volkskundemuseum te Brugge, aan Mevr. G. Mariette-Maes van de Praktische School voor Gezins- en Huishoudopleiding te Gent.

Van de in het vorige verslag vermelde dissertatie van ons lid Mevr. De Man-Verbeeck (Heusden), die onze collectie mannekenbladen bestudeerde, kunnen we medelen dat ze in maart 1974 werd bekroond met de provinciale prijs voor volkskunde 1973.

De organisatie van ons museum werden bestudeerd in de licentiescriptie van R. van der Linden «Problemen in en rond onze Musea» (Spec. licentie Vrijtijdsbesteding VUB) en in de licentiedissertatie van Mej. A. M. Neukermans over de **Openbare Verzamelingen te Gent. Een Museologische studie** inz. p. 60-72 en p. A 7 (KU Leuven 1974).

De conservator onderhield contacten met enkele volkskundige en kulturhistorische musea en nam als afgevaardigde van het museum deel aan wetenschappelijke bijeenkomsten:

- begin maart 1974 bezocht en bestudeerde hij de structuur en de afdeling nieuwe aanwinsten van het Nordiska Museet en het openluchtmuseum Skansen te Stockholm;
- hij nam als vertegenwoordiger van het museum deel aan het 43e Congres van de Federatie van Kringen voor Geschiedenis, Oudheidkunde en Folklore van België te St.-Niklaas-W. (21 tot 25 augustus 1974), waarop onze leden Dr. H. Arens en R. van der Linden een voordracht hielden;
- hij vertegenwoordigde het museum op de opening van het Varekoutermuseum te Massemen (15 juni 1974) en op de opening van de tentoonstelling «Volkskunst uit Polen» (26 september 1974) in het Volkskundemuseum te Antwerpen.

Deze binnen- en buitenlandse contacten leidden o.m. tot het ruilen van de wederzijdse publikaties. Ten behoeve van de ruilbetrekkingen werd de reeks «Publikaties uit het Gentse Museum voor Volkskunde» ingezet met M. Van Wesemael "Uit de Geschiedenis van het Saffarke of Kogelflesje" (zie rubriek Publikaties).

* * *

Hier past een uitdrukkelijk woord van dank aan alle toegewijde en enthousiaste medewerkers in het museum, met name het volledige museum personeel en de voorzitter en leden van de Beheercommissie. Tot slot doe ik een beroep tot alle leden van de Bond om bij te dragen tot de verdere uitbouw van **hun** museum voor volkskunde.

8. Bedrijvigheid van de Kommissie voor Feesten en Reizen, door Gustaaf Weze, voorzitter van de Kommissie.

Het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme had 1974 als Folklorejaar uitgeroepen. Dit waardevol jaar begon toen ons de eer te beurt viel dat op 28 januari Hare Majesteit Koningin Fabiola ons in het Museum voor Volkskunde kwam bezoeken. Onze betrachtiging om aan Hare Majesteit een en ander over de volkskunde, het volksleven, de wederopleving van het kantwerk te Gent, het poppenspel en de Gentse reuzen mee te delen, te laten genieten en mee te beleven, heeft belangrijke gevolgen gehad. Thans ondervinden we de zin van een samenwerking met Hare Majesteit doordat zoveel landgenoten zich eveneens van al onze activiteiten kwamen vergewissen. Deze enorme belangstelling en ondervinding hoort bij het verslag « Hare Majesteit Koningin Fabiola in het Museum voor Volkskunde te Gent » (11).

Onze Gentse reuzen vergen uitvoerige commentaar. Waar tijdens het koninklijk bezoek de Bond en zijn werking tot hun recht kwamen, is een echt voorrecht verleend aan de Gentse reuzen, eigendom van de Unie van de Middenstand. Van deze Gentse giganten is onze oud-ondervoorzitter, schepen van Handel, Nijverheid en Feestelijkheden, wijlen Jos. Vermeulen, een van de eerste animators geweest, samen met de stichters van de vroegere Federatie der Handelaars van Gent, de huidige Unie van de Middenstand. De Bond en zijn Beheerkommissie van het Museum voor Volkskunde zijn verplicht zorg te wijden aan de reuzen. De Hr. J. Boes heeft destijds projekten van koppen aan de Hr. Piette in uitvoering gegeven. Zo kwamen de eerste vijf Carinus, Gorduna, Arnulf, Lutgard en Wicman tot stand. Zij geraakten in de vergeethoek. Een gunstige gelegenheid was geschikt om ze uit hun schuilplaats te halen: op 28-1-1974 stonden ze zij aan zij op het voetpad van het Museum om de erehaag te vormen voor Hare Majesteit (12). Daardoor kreeg de Unie van de Middenstand onder de stuwende kracht van voorzitter, de Hr. Willy De Smet, vernieuwde belangstelling om samen met ons de zorgen te delen, evenals de Heer Schepen Morreeuw.

Gentse kermisstoet « Folklorejaar 1974 »

Elkeen gaat akkoord: de Gentse Feesten zijn tijdens de verstreken vijf à zes jaar in sukses gestegen. De slogan « Er zijn geen Gentse Feesten meer » is omgeslagen.

Er ontbrak een meer feestelijke openstelling, zoals het vroeger bij de « goede stede » paste. Een voorstel voor de inrichting van een stoet dat de Beheerkommissie van het Museum voor Volkskunde aan de Hr. Morreeuw, Schepen voor Feestelijkheden voorlegde, kreeg de nodige steun. Entoeïast reageerden allen die om medewerking werden verzocht. Vol vreugde vernoemen we de groepen die de biezonderste straten doortrokken: 1. Opening met acht leden van de Kon. Gentse Postharmonie onder leiding van de dirigent, de Hr. Verheugen; 2. Heraut te paard; 3. Plakkaat « Gentse Kermisstoet-Folklorejaar 1974 »; 4. Drie reuzen; 5. Volksdansgroep « Dulle Griet » van Gent; 6. Drietal reuzen; 7. Volksdansgroep « Velicka » van Velka nad Velickon uit Tsjechoslovakije; 8. Drietal reuzen; 9. Volksdansgroep « De Sterreman » van Serskamp; 10. Kon. Gentse Postharmonie met majoretten, onder leiding van de dirigent, de Hr. Verbeke; 11. Bierkar; 12. Negentieneeuwse koetsen; 13. Praalwagen met het « Spelleke van de Folklore ». Voor de versiering van het poppentheater zorgde de Stedelijke Dienst voor Toerisme en de Stedelijke Plantsoendienst.

De kermisstoet vertrok stipt om 14.30 u. op de Kraanlei vóór het Museum. Als vertegenwoordigers van het Stadsbestuur waren de Schepenen Mevr. Foket en de Hr. Morreeuw aanwezig naast bestuursleden van de Bond. De toeloop van nieuws-

(11) WEZE G., *Hare Majesteit Koningin Fabiola in het Museum voor Volkskunde te Gent*, OVZ XLIX (1974) 42-48.

(12) Ibidem.

gierigen op de Kraanlei bracht dadelijk een echte kermisstemming. Aan het Stadhuis schouwden de Hr. Burgemeester Van den Daele en de Hr. Schepen Vandewege de stoet. Er was veel volk « om te komen kijken ». We mogen plannen smeden voor de toekomst.

We danken oprecht allen die hebben bijgedragen tot het wellukken van de stoet.

Vogelpik en teerlingbak in het Museum

Voor de volksspelen 's morgens, vogelpik en teerlingbak, die geleid werden door de HH. Broeckhove, Van den Broecke en Van Peteghem, daagde meer liefhebbers op dan vroeger. De eindwedstrijd van de vogelpik liep op de finaledag even in het honderd. Toen de « wekker » afliep, om het einde te seinen, stonden nog kandidaten die niet ten volle waren « uitgespeeld ». Wij zullen er toekomend jaar een mouw aanpassen, zodat alles vlotter verloopt.

We bewonderen de getrouwe, stipte Mevr. De Puydt, onvermoeibaar voorbeeld van werkkraft in het estaminet. Acht dagen zwoegen na elkaar wegen zwaar door. We waarderen haar ten zeerste. Dergelijke prestatie moet eens beklemtoond worden.

Verder bleven o.a. « Pintje Dek » en de Gentse Plumet de zovele Gentenaars in het estaminet smaken. De gezellige sfeer van de vorige jaren keert telkens terug.

We danken vurig de zovele personen om hun medewerking.

Ruilbeurs en boekenstand in het Museum

De ruilbeurs kende een groot sukses. De Hr. Daem beheerde de boekenstand. De talrijke publikaties van onze Bond hebben vele bezoekers verwonderd doen opzien. In de toekomst kunnen we aan deze stand nog meer aandacht besteden.

Kantwerkstersklub Sint-Katelijne in het Museum

De klubleden die het kantwerken demonstreerden, waren in hun nopjes! Niet min dan dertig dames bevonden zich elke voormiddag in het Museum. Ze mochten luidruchtiger optreden dan in de normale lesuren waar aandacht en stilte geboden is. Het publiek betoonde zeer veel belangstelling. Achttien dames, spijs een plaats op de wachtlijst, lieten zich inschrijven.

Het geheel verliep in vriendschap en gezellig dienstbetoon. We zijn overtuigd dat wij een dankwoord moeten richten aan onze leermeesteressen die steeds onbaatzuchtig op de bres staan!

Het « Spelleke van de Folklore in het Museum »

Het spelleke trad uitgezonderd op een regendag, in open lucht op. Zowel volwasenen als kinderen namen het Museum in de middag in beslag. Alle plaatsen waren bezet. Het onsterfelijke Gentse Pierke heeft samen met zijn kornuiten voor de ideale sfeer gezorgd. We betuigen bewust en gerust dat in het land geen jeugd bestaat als onze « Gentse sloebbers » die zo menig poppenspel kunnen bijwonen. De jeugd van Gent is met het poppenspel vergroeid. Des te beter voor de kinderen en ons volksleven.

Avondvoorstellingen in het Museum

Steeds was het « volle bak ». Het waren gulden avonden! Gus Lajoie, de Gentse humorist, gaf « Gentse leute met volle geuten » en Bert Vandensteene kwam zingen en akordeon spelen.

In 1974 waren vooral volksdansgroepen van de partij. De Gentse dansgroep « Dulle

Griet » had opnieuw een groot aandeel in het feestprogramma. De Hr. Schepen Morreeuw huldigde in naam van het Stadsbestuur de groep en overhandigde een herinneringsplakket bij zijn vijftienvigjarig bestaan. Bond en Museum sloten zich bij de hulde aan en overhandigden aan de Hr. De Jonghe, een map met houtdrukken. Als blijk van erkentelijkheid vanwege « Dulle Griet » mochten we een verkleind model van het Groot Kanon of Dulle Griet in ontvangst nemen voor de verzameling van het Museum.

Dansgroep « Vilecka » uit Velcka nad Velickon, Tsjechoslovakije

Wat een temperament en kunde kunnen de mensen van de dansgroep bezielen, valt niet te beschrijven. Een dusdanig optreden dient u mee te beleven.

Afb. 1 — Dansgroep « Vilecka » uit Velcka nad Velickon
Tsjechoslovakije in de Gentse kermisstocht « Folklorejaar 1974 »

Copyright Persagentschap ROL, Ledeberg

Overal waar zij kwamen in het Museum, in de stad, tot in hun eigen bus zongen, speelden en dansten ze. Ze zijn onvermoeibaar en immer vriendelijk en hoffelijk.

Ze hebben overal in Gent zulkdanig sukses geoogst dat ze met groot spijt vertrokken, in de hoop eens terug te komen. Wij eveneens hopen het. Ze hebben hun land prachtig vertegenwoordigd.

De « Sterkste man van Gent », Hercules John Massis, in het Museum

Afb. 2 — De « Sterkste man van Gent », Hercules John Massis in het Museum
Copyright Persagentschap ROL, Ledeberg

« 'k Zal eu ne kier ne vijfduimer pleuie, ge keunt hem gebruikveur nen haok om iets an 't hange ». Tussen de vingers van John Massis glijdt een kanjer van een nagel, « ne kruuk alhier, ne kruuk aldaor » met zijn twee handen en dan de nagel op zijn dikke billen gedrukt en « aoste bieft », daar reikt hij u de nagel als vleeshaak geplooid.

De sterkste man bestaat niet alleen in het lied van Pol Speckaert, we hebben hem aan het werk gezien.

Een partij ijzer die hij zo maar met de hand heeft geplooid, bewaren we. In een reeks foto's zien we hem aan het werk. De Gentse kracht- en prachtmens had niet enkel succes om zijn krachtwerk, hij was ons allen ook uiterst sympathiek. Wellicht komt hij toekomstend jaar terug.

Bondsreis naar Keulen

Op 16-6-1974 bezoek aan « Vor Stefan Lochner — Die Kölner Maler von 1300 bis 1430 », een tentoonstelling in het Walraf-Richard Museum in Keulen, ingericht in het kader van het 150-jarig bestaan van het Museum.

We zagen werken van primitieve meesters die geleefd hebben in de tijd van de grote en in Keulen de eerst gekende meester der primitieven, Stefan Lochner. We zagen glans en roem van Keulense meesters, maar ook de grootheid van Vlaamse primitieven die een trapje hoger staan. De tentoonstelling bevatte werken uit New-York, Parijs, Utrecht, Ottawa, Philadelphia, Londen en Antwerpen. Er was een prachtige catalogus voorhanden.

We bezochten tevens het Romeins-Germaans Museum met zijn verzameling Romeins glaswerk, munten, speelgoed, juwelen, gouden en zilveren sierstukken bezet met edelstenen. De inrichters deinzen er niet voor terug om een Romeinse zegeboog op te richten en een prachtige vloer, het groot « Filosofenmozaïk » genaamd, aan te leggen.

Bondsreis Brugge-Aalter

Te Brugge ging de tentoonstelling « Meesterwerken uit Praag — 1450-1750 — Drie eeuwen Vlaamse en Hollandse schilderkunst », doeken uit de Nationale Galerij te Praag door. De 44 Vlaamse en 46 Hollandse meesterwerken brachten ons in vervoe-ring. We stellen ons de vraag: hoeveel schatten van onze kunstenaars zijn in de

wereld verspreid? Een prachtige katalogus, een dokument van groot belang was voorhanden.

De viering « 1000 jaar Aalter » was naar ons oordeel een meevaller en een tegenvaller, een meevaller omdat de inrichters niets onverlet hebben gelaten om hun jubileum waardig en met kennis van zaken te herdenken op historisch, heem- en volkskundig gebied. In de St.-Corneliuskerk werd veel wat de verering van de heilige betreft bijeengebracht. Proficiat voor de katalogus, een degelijk volkskundig dokument over de St.-Corneliusviering in Vlaanderen(13).

De tegenvaller was de uitbeelding door enkele groepen in de stoet (29-9-1974). Sommige deelnemers bewezen dat zij het initiatief van de inrichters niet begrepen. We doen geen afbreuk aan het hoogstaand geheel. Van uit volkskundig standpunt heerste weinig of geen begrip bij menigen, dat zij het volk vertegenwoordigden dat de glorie van de gemeente heeft bewerkt. De voortdurende regen vormde een ware tegenslag, doch in de regen kunt u een eerbiedwaardige rol vertolken en niet de zaak in het belachelijke trekken. Oprecht proficiat voor degenen die hun verheven taak begrepen en beleefden, ze vormden gelukkig de meerderheid.

M. BROECKHOVE

INHOUD OOSTVLAAMSE ZANTEN XLIX (1974)

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

A. Bibliografie

I	A 1	Herwig Ooms o.f.m. & Gaston Braive. — Gids voor de kerkelijke wetenschappelijke bibliotheken in België. Boekbespreking R. van der Linden.	63
		Lic. N. Poblomme. — Nederlandse Bibliografie, Deel XVI, Oostvlaamse Tijdschriften (1823-1960). Boekbespreking R. van der Linden.	169
		B. Geschiedenis en beoefening der volkskunde	
I	B a	J. Lauwers. — Geschiedenis van de Berg. Boekbespreking R. van der Linden.	64
		Silvain Bohez, F. Roosen en Isab. Simoens. — Nokere. Boekbespreking R. van der Linden.	144
		Marcel Daem. — Baaigem, Gazette van Baaigem, Speciale editie (1973).	172
I	B b	René Meurant en Renaat van der Linden. — Volksleven in België. Boekbespreking M. Broeckhove.	25
		M. Broeckhove. — Jaarlijkse statutaire vergadering 27-10-1974 met openingsrede van R. van der Linden; verslagen van Mevr. S. Van de Velde-Smet, G. Weze en Dr. R. Haeseryn.	214
I	B c	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde, Bij twee tijdelijke tentoonstelling in 1973.	2

(13) *De Sint-Corneliusdevotie in Vlaanderen, Tentoonstelling 20-29 sept. 1974, Feestviering 1000 jaar Aalter*, Drukk. De Maertelaer, Aalter, 139, 26 ill., OVZ XLIX (1974) 198-199.

I	B 2	M. Broeckhove. — In Memoriam Oscar Serafien Depraet.	48
		R. van der Linden. — In Memoriam Jules Pieters.	134
		R. van der Linden. — In Memoriam Jozef Weyns.	140
		R. van der Linden. — Hugo Arens doktoereert.	142
		R. van der Linden. — Hulde aan de zestiger Hervé Stalpaert.	143
		Marc De Smet. — Het dagboek van Bartolomeus De Rantere, zijnde de „Beschrijving van al het merkwaardigste dat er voor gevallen is in de stad en casselrije van Audenaerde zedert het jaer zeventhien hondert zevenentachtig tot het jaer achthien hondert vijftientig. Boekbespreking R. Berckmoes.	199
		D. Verzamelingen van documenten en van mengelingen over geografische en etnologische eenheden	
I	D b	Het Bestuur. — Prijsvraag Alfons de Cockfonds 1974.	133
II. NEDERZETTING			
II	B 2	Michel De Baere. — Heusden in woord en beeld. Boekbespreking M. Daem.	154
II	B 4	P. Marcel, J. Van Kerckhoven. — Geraardsbergen, Verklaring van straatnamen. Boekbespreking R. van der Linden.	66
III. GEBOUWEN			
III	C 1a	Paul Stuyer. — De hofsteden te Erpe. Boekbespreking R. van der Linden.	156
III	C 1b	A. G. Homble. — Snuif „Clysterum nasi ofte edelst kruydt (snuifmolens).	145
III	C 1d	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde, Bij twee tijdelijke tentoonstellingen in 1973 (Monumentenzorg).	2
III	D 2	J. Lauwers. — Geschiedenis van Berg (St.-Lambertuskapel). Boekbespreking R. van der Linden.	64
IV. VOORWERPEN			
IV	C 2	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde. Bij twee tijdelijke tentoonstellingen in 1973 (aardewerk).	2
IV	C 4	A. G. Homble. — Snuif „Clysterium nasi ofte edelst kruydt (Snuifdozen).	145
		André Van Keymeulen. — Kataloog, Les trésors monétaires modernes trouvés en Belgique. Boekbespreking R. van der Linden.	168
V. TEKENS EN UITHANGBORDEN			
V	B 2	R. van der Linden. — „In den Pennink” te Sint-Marla-Hoorebeke. Een honderdjarige en een herbergopschrift.	87
VI. TECHNIEK, BEROEPEN, VOLKSKUNST EN NIJVERHEID			
VI	A	R. Tondat. — Inventaris van het volkskundig ambachtelijk patrimonium. Een taak voor de Heemkunde.	89
		— . — . — Catalogus. Bij de vijfhonderdste verjaring van de boekdrukkunst in de Nederlanden. Boekbespreking R. van der Linden.	155
VI	B 1	G. Weze. — Hare Majesteit Koningin Fabiola in het Museum voor Volkskunde te Gent (kantwerken).	42
		M. Broeckhove. — Jaarlijkse algemene statutaire vergadering van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen : G. Weze	

		Kantwerkstersklub Sint-Katelijne.	222
VI	B 3	M. Daem. — Welden, merktekens op houtgereedschap.	176
VI	B 4	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde. Bij twee tijdelijke tentoonstellingen in 1973 (aardewerk).	2
VI	B 6	M. Daem. — Munkzwalm — Dikkele, oude smidse, brandmerken.	174
		M. Daem. — Munkzwalm — Dikkele, stekker voor aderlating van paarden.	176
VI	B 8	B. Moens-Lambrechts. — Kokosmattengetouw.	11
VI	C 1	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde. Bij twee tijdelijke tentoonstellingen in 1973 (klompenmaker).	2
		B. Moens-Lambrechts. — Kokosmattengetouw.	11
		Guillaume Michiels. — Retrospectieve Jules Fonteyne (allerlei). Boekbespreking R. van der Linden.	66
VI	D 2a	J. Lauwers. — Geschiedenis van Berg (witloof). Boekbespreking R. van der Linden.	64
VI	H 4	André Van Keymeulen. — Kataloog. Les trésors monétaires modernes trouvés en Belgique. Boekbespreking R. van der Linden.	168

VII. VOLKSPSYCHOLOGIE

VII	B 4	G. De Puydt. — Jeugdherinneringen uit Gent van Pierke (volks- typen).	84
		J. Van Effelterre. — De herkuul van Welden-Oudenaarde of „den dobbelen gelitten”.	132
		F. Van de Vijver. — Zeveneken. Volkstype Leta Plante.	174
		M. Broeckhove. — Jaarlijkse algemene statutaire vergadering van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen : G. Weze. „De sterkste man van Gent, hercules John Massis.	214

VIII. VOLKSDRACHTEN, SIERADEN

VIII	B 6	Mevr. Cauwe-Famelaer. — Zele. Houten blokken en schoeisel.	92
------	-----	---	----

X. ZEDEN EN GEBRUIKEN, FEESTEN, SPELEN

X	A	J. Vanwynsberghe. — „Aangepaste” documenten als verkiezings- propaganda te Brugge 1964-1971.	18
		Cl. V. Trefols. — Prehistorie als inspiratiebron voor het na- speuren van traditionele volksgebruiken.	122
X	B 4	G. De Puydt. — Jeugdherinneringen uit Gent van Pierke (school, vrijaf en vakantie).	82
X	B 10a	M. Daem. — Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfa- milies 1971, 1972 en 1973 (feest „kalluit”, Dendermonde).	177
X	B 6b	A. Bracke. — Het familieboek van de familie De Smet.	93
X	B 8f	Georges De Keersmaeker. — Sleinse Zanten. Nieuwjaar in de goede oude tijd.	161
		Cl. V. Trefols. — Prehistorie als inspiratiebron voor het na- speuren van traditionele volksgebruiken (vuren en ommetochten).	122
		Mevr. Cauwe-Famelaer. — Zele. Wassen en „wassesse”.	172
X	B 10b	M. Daem. — Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzen- families 1971, 1972 en 1973.	177 en 200
		M. Broeckhove. — Jaarlijkse algemene statutaire vergadering van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen G. Weze, Gentse kermisstoet 1974.	214

X	B 10d	M. Daem. — Groei, bloei en snoei in de Oostvlaamse reuzenfamilies 1971, 1972 en 1973 (feest „kattuit”, Dendermonde).	177
XI. SOCIALE EN RECHTERLIJKE VOLKSKUNDE			
XI	C 1	E. I. Stubbe. — De rechterlijke Volkskunde. Boekbespreking R. van der Linden.	65
XII. VOLKSGELOOF			
XII	C 1	Cl. V. Trefois. — Prehistorie als inspiratiebron voor het nasporen van traditionele volksgebruiken (Sagen en goden).	122
XII	C 4	Albert Van Hageland. — La mer magique. Boekbespreking R. van der Linden.	166
		R. van der Linden. — Strijpen-Zottegem, Volksverhaal. Stalkaars en kledde.	174
		P. Vlieghe. — Waarzegsterboekje uit de zeventiende eeuw.	194
XII	D 2	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde. Bij twee tijdelijke tentoonstellingen in 1973 (religieuze grafiek).	2
		M. Van Wesemael. — Een „Vlaams” Curiosum uit de verre Vreemde, Vlaamse tekst over een heilig hostieverhaal te Seefeld in Oostenrijk.	16
		R. van der Linden. — Philip Lemeur, koning der goochelaars met twee volksboeken. Krokodil van Kerselaar en Groot nieuw Goochelboek. (O.-L.-Vrouw van Kerselaar, Edelare).	49
		R. van der Linden. — „In den Pennink” te Sint-Maria-Hoorebeke (O.-L.-Vrouw van Kerselaar, Edelare).	88
		G. Simons. — St.-Margaretadevotie te Munkzwalm — St.-Blasius-Boekel (wijk Wylegem).	158
		R. van der Linden. — Rare patroonheiligen, onnozele kinderen.	173
		— — . — De Sint-Corneliusdevotie in Vlaanderen. Tentoonstelling 20-29 sept. 1974. Feestviering 1000 jaar Aalter. Boekbespreking M. Broeckhove.	198
XIII. VOLKSGENEESKUNDE			
XIII	B 1	M. Daem. — Munkzwalm — Dikkele, stekker voor aderlating van paarden.	176
XIII	B b	L. Vandebussche. — Ziekten en remedies in de Volksgeneeskunde. Boekbespreking M. Broeckhove.	24
		R. van der Linden. — Geraardsbergen, Volksgeneeskundige kruiden.	92
XIV. VOLKSWETENSCHAP			
XIV	C 2	M. Daem. — Munkzwalm — Dikkele, stekker voor aderlating van paarden.	176
XVI. DE VOLKSPOEZIE			
XVI	B 3	J. De Vuyst. — Transvaal in het Vlaamse Volkslied.	26 en 67
		A. Bracke. — Het familieboek van de familie De Smet.	93
XVI	D 1	Dr. Lucy GELBER. — De Melopee van de Vlaamse Kinderzang. Psycho-Genetische studie. Boekbespreking Dr. R. Haeseryn.	22

INDEX OP DE AUTEURS

- Bestuur 133
Berckmoes R. 199
Bracke A. 93
Broeckhove M. 24, 25, 48, 60, 198, 214, 216
Cauwe-Famelaer 92-172
Daem M. 154, 172, 174, 176, 177, 200
De Keersmaecker G. 161
De Puydt G. 82
De Vuyst J. 26, 67
Haeseryn R. 2, 22, 224, 226
Homblé A.G. 145
Moens-Lambrechts B. 11
Simons G. 158
Tondat R. 89
Van der Linden R. 23, 49, 63, 87, 92, 134, 140, 142, 143, 144, 155, 156, 166, 168, 169, 173, 174, 214
Van de Velde-Smet S. 219
Van de Vijver F. 174
Van Effelterre J. 132
Van Wesemael M. 16
Van Wynsberghe J. 18
Vlieghe P. 194
Weze G. 42, 222, 232

ILLUSTRATIES

1. Oude klompenmakerij Poppe te Desteldonk begin 1973 (toestand ter plaatse) ... 3;
2. Opstelling klompenmakerij Poppe in het Museum voor Volkskunde te Gent, april 1973. De klompenmaker was een „duivenmelker” ... 3;
3. Zicht op gedeelte St.-Pietersabdij te Gent vóór de restauratie ... 9;
4. Zicht op zelfde deel van St.-Pietersabdij te Gent na de restauratie ... 9;
5. Weefgetouw voor kokosmatten ... 12;
6. Weefriet en schietspoel ... 12;
7. Schema van een kam met verbinding aan het getert of voetbalk ... 13;
8. Zinken verfplaten ... 15;
9. Assignatie, gemeenteverkiezingen 11-10-60 ... 20;
10. De reuzen aan de voorgevel van het Museum ... 42;
11. De Koningin dankt na de begroeting ... 44;
12. Stemming gedurende het poppenspel ... 45;
13. De Koningin bij de kantwerksters ... 46;
14. De Koningin ondertekent het Guldenboek ... 47;
15. Hare Majesteit bewondert de ets van Geo Langie ... 47;
16. Titelblad van de volksvertelling over de krokodil van Kerselaar ... 51;
17. Vroeger bedevaartvaantje van O.-L.-Vrouw van Kerselaar met afbeelding van de krokodil ... 55;
18. Titelblad Groot nieuw Goochelboek ... 57;
19. In den Pennink ... 88;
20. Ansichtkaart uitgegeven in 1909 naar aanleiding van de moord in de Lange Violettestraat te Gent ... 94;
21. Wapenschild op het boek der Familie De Smet ... 97;
22. Schild „hulde aan onze Stamouders” ... 100;
23. Portret Jules Pieters ... 134;
25. De H. Margareta, maagd en martelares, patrones van Wijlegem. Sanctie staalgravure 19e eeuw ... 158;
26. De St.-Margaretakapel te Wijlegem ... 158;
27. Stekker voor bloeding van paarden ... 176;
28. De Mackintosh's ... 178;
29. Dorus en Louise ... 181;
30. Wiesken en Pompom ... 184;
31. Bert de Pompier ... 185;
32. Dokus en Isabella 1949 ... 186;
33. Debbaut's reuzen 1963 ... 188;
34. Sabbas en Pierken ... 190;
35. Zinneprint waarzegsterboekje uit de zeventiende eeuw ... 195;
36. Dora, plechtige communicant ... 200;
37. Bachus en Bacchante ... 203;
38. Doke en de Comerratten ... 205;
39. Koben en Trees ... 207;
40. Manten en Calle met 12 reuzenkinderen ... 208;
41. Reus Cesar ... 209;
42. Fransoo en Adèle omstreeks 1938 ... 211;
43. De firtelbok in 1969 ... 212;
44. Dansgroep „Vilecka” uit Velcka nad Velickon, Tsjechoslovakije in de Gentse kermisstoet „Folklorejaar 1974” ... 234;
45. De „Sterkste man van Gent” Hercules John Massis in het Museum ... 235.

BOND EN TIJDSCHRIFT IN HET GOUD IN 1975 — 50 Jaar

Weldra ontvangt u nummer één van ons luisterrijk jubileumjaar !

Werk een nieuw lid aan voor onze steeds jonge Bond !

KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond bevordert de studie van de volkskunde en geeft sedert 1926 het tweemaandelijks tijdschrift « Oostvlaamse Zanten » uit, waarin volkskundige bijdragen en de resultaten van volkskundige enquêtes in Vlaanderen gepubliceerd worden.

De Bond schrijft ten laste van zijn Alfons de Cockfonds tweejaarlijks een prijsvraag over volkskundige onderwerpen uit; organiseert voordrachten, tentoonstellingen en reizen.

De Bond is eind 1968 gestart met een Kantwerkstersclub Sint-Katelijne, die cursussen in kantwerk organiseert, thans gespreid over vier jaar.

Raad van Beheer van de Bond: erevoorzitter: E. Boonen; voorzitter: Lic. R. van der Linden; ondervoorzitters: Lic. M. Daem en J. Pieters; sekretaris: M. Broeckhove; penningmeester: A.G. Homblé; leden: H. Depoorter, J. De Vriendt, Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, R. Tondat, F. Van Bost, Prof. Dr. P.J. Vandenhouste, Lic. A. Van den Kerkhove, G. Van Peteghem en G. Weze.

Dagelijks bestuur van de Bond: voorzitter: Lic. R. van der Linden; sekretaris: M. Broeckhove; penningmeester: A.G. Homblé; leden: Dr. R. Haeseryn en G. Hebbelynck.

De Bond heeft daarnaast volgende permanente commissies:

Commissie voor volkskundige Enquêtes: voorzitter: Lic. R. van der Linden; leden: M. Broeckhove, Lic. M. Daem, Dr. R. Haeseryn, J. Pieters en G. Weze; adviseurs: Lic. H. Arens en M. Van Wesemael.

Kommissie voor feesten en reizen: voorzitter: G. Weze; leden: M. Broeckhove, G. Hebbelynck, F. Van Bost, G. Van Peteghem, F. Van Belle en Dr. R. Haeseryn.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond in 1927 in het voormalige Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, is sedert 1962 overgebracht naar het Kinderen Alynshospies, Kraanlei 63, Gent. De Bond beheert het Museum dat de Sted Gent bij besluit van 27-9-1931 in bescherming heeft genomen. Daartoe heeft de Bond een beheercommissie in het leven geroepen bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Beheercommissie Museum voor Volkskunde: erevoorzitter: E. Boonen; voorzitter: G. Weze; ondervoorzitter en conservator: Dr. R. Haeseryn; sekretaris: M. Broeckhove; penningmeester: G. Hebbelynck; leden: H. Depoorter, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, F. Van Bost, Prof. P.J. Vandenhouste, Lic. R. van der Linden, G. Van Peteghem en drie stadsafgevaardigden.

Dagelijks bestuur en aankoopcommissie van het Museum voor Volkskunde: voorzitter: G. Weze; ondervoorzitter en conservator: Dr. R. Haeseryn; penningmeester: G. Hebbelynck; sekretaris: M. Broeckhove.

(Vervolg van tweede blz. van de kft).

35. Voorzitter F. Van Es ter ere Huldebetoon en Bibliografie. Inleiding « De Wals der Zestigjarigen » door Prof. Dr. P. DE KEYSER. 1954, 24 blz., 1 ill. Prijs: 50 F (leden 38 F) + 5 F porti.
36. De 78ste Rattenschieting te Zaffelare door Lic. M. DAEM 1970, 15 blz., 6 ill. Prijs: 40 F (leden 30 F) + 5 F porti.
37. Cikorei door Lic. R. VANDER LINDEN (nr. XXXIII v. Uitgaven Kon. Bond...) 1973, 48 blz., 1 kaart, rijk geïllustreerd. Prijs: 80 F (leden 55 F) + 7 F porti.
38. De Gentse Kant door M. BROECKHOVE, met uitleg door Mevr. L. VAN DIJK-VANHOOREN (résumé en français) (nr. XXXIV v. Uitg. Kon. Bond...). 1973, 36 blz., 12 ill. Prijs: 105 F (leden 85 F) + 7 F porti.
39. Kantwerkstersclub St.-Katelijne - Kursus Cluny 2e leerjaar. Prijs: 185 F + 7 F porti.

REEKS: UIT HET GENTSE MUSEUM VOOR VOLKSKUNDE

Verkrijgbaar op het Musuem voor Volkskunde, Kraanlei 63, Gent

1. Uit de Geschiedenis van het Saffarke of Kogelflesje (mit einer d. Zusammenfassung) door M. Van Wesemael. Prijs: 40 F + 5 F porti.

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 000-0096946-43, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent.

UITVERKOCHT zijn: Herdenkingsalbum Alf. de Cock - Het Stroodekkersbedrijf door Cl. Trefois - Lodewijk De Vreese Bibliografische studie - De Plattegrondsvormen van z.g. « Frankische Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land, door Cl. Trefois - De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore, door Cl. Trefois - De Tinnepotgieterij te Gent door J. Boes - Galerij van Gentsche Typen door E. Andelhof - De Magie van het Poppenspel, door F. Van Es en anderen - Devotie tot de Heilige Donatus, door M. Broeckhove - Sint-Kristoffel. Legenden. Verering, Verspreiding, door